

หนังสือพิมพ์กำหนดกรอบข่าว เกี่ยวกับอุตสาหกรรมวิทยุชุมชนไทยในยุคเฟื่องฟูอย่างไร*

Chalisa Magpanthong

Drew McDaniel

แปลและเรียบเรียงโดย อริน เจียจันทร์พงษ์**

บทคัดย่อ

สถาณวิทยุชุมชนแห่งแรกของประเทศไทย เริ่มออกอากาศครั้งแรกเมื่อปี 2544 การออกอากาศในครั้งนั้นเป็นการดำเนินการโดยที่ไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงจากภาครัฐแต่อย่างใด หลังจากนั้นแม้ว่าจะถูกคุกคามจากรัฐบาลชุดต่อๆ มา พบว่ามีสถานีวิทยุชุมชนอีกประมาณ 7,000 แห่งถือกำเนิดตามมา ในที่สุดรัฐบาลยินยอมในขั้นต้นโดยการออกใบอนุญาตชั่วคราวให้กับผู้ประกอบการสถานีวิทยุชุมชนในช่วงกลางปี 2552 และในปัจจุบัน (ณ ช่วงเวลาที่คณะผู้วิจัยศึกษา) ได้มีการขยายระยะเวลาของใบอนุญาตชั่วคราวเหล่านี้ออกไปโดยไม่มีกำหนดเพื่อรอแผนงานเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบกิจการที่ถูกต้องตามกฎหมาย

* รายงานการวิจัยฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง How newspapers framed Thailand's flourishing community radio industry ผู้วิจัยคือ Chalisa Magpanthong & Drew McDaniel, Ohio University and Nanyang Technological University, Singapore, 11th International Thai Studies Conference, Bangkok, 28 July, 2011 แปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยโดย อริน เจียจันทร์พงษ์ (นศ.ม. การสื่อสารมวลชน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2546) ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำคณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร ทั้งนี้บทความแปลฉบับนี้ตรวจสอบต้นฉบับโดย รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และ Chalisa Magpanthong

** สาเหตุที่ผู้แปลเลือกแปลบทความนี้เพื่อตีพิมพ์สู่สาธารณะเนื่องจากสถานีวิทยุชุมชนในประเทศไทยเพิ่งเกิดขึ้นได้ไม่นานนัก โดยออกอากาศมาเพียง 11 ปี ถือเป็นสื่อชนิดใหม่ของชุมชนที่ใช้สื่อสารเพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางการเมืองของตนเองในการกำหนดชะตาชีวิตของชุมชน การที่งานวิจัยนี้ใช้ทฤษฎีการกำหนดกรอบข่าว (News Framing Theory) วิเคราะห์เนื้อหาข่าวหนังสือพิมพ์ที่รายงานเรื่องราวเกี่ยวกับวิทยุชุมชน ก็ยิ่งทำให้มีความน่าสนใจมากขึ้น เพราะการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีนี้จะทำให้เข้าใจชัดเจนขึ้นว่า มีข้อถกเถียงในแง่มุมใดบ้างเกี่ยวกับการออกอากาศของสถานีวิทยุชุมชน และวิทยุชุมชนถูกจัดจำแนกอย่างไรในสายตาของสาธารณะ นอกจากนี้ งานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเสนอข่าวโดยใช้ทฤษฎีดังกล่าวยังมีไม่มากนัก จึงสามารถเป็นแนวทางในงานวิจัยเรื่องอื่นๆ ต่อไป

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาที่เรียกว่าการวิเคราะห์การกำหนดกรอบข่าว (Frame Analysis) โดยการตรวจสอบลักษณะการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับข้อโต้แย้งเรื่องวิทยุชุมชนในประเทศไทย กรอบข่าวเหล่านี้ (Frames) นอกจากจะนำเสนอบริบทต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาข่าวสารแล้ว กรอบเหล่านี้ยังมีอิทธิพลทำให้เนื้อหาข่าวบางประเด็นกลายเป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายและน่าจดจำ ภาพของผู้ประกอบการวิทยุชุมชนที่ถูกนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ต่างๆ ย่อมมีผลต่อการสร้างมติสาธารณะ และคาดว่า น่าจะมีผลต่อการตัดสินใจกำหนดนโยบายสื่อ คำถามหลักของงานวิจัยครั้งนี้มี 2 ประการ คือ 1. โดยภาพรวมแล้ว วิทยุชุมชนไทยถูกนำเสนอภาพไปยังผู้อ่านหนังสือพิมพ์อย่างไร 2. กรอบข่าวแบบใดที่หนังสือพิมพ์ใช้ซ้ำๆ เพื่อบ่งบอกลักษณะของการประกอบกิจการวิทยุชุมชน

Abstract

Thailand's first community radio station signed on the air without a license in 2001. This station and some 7,000 others that have joined it since then, continue to broadcast programs even though threatened with closure by succeeding governments. In June 2009, the government finally prepared to launch a license-making process, offering an interim procedure that would provide community radio operators a temporary license valid for 300 days. At the present, these temporary licenses have been extended with no clear plan for issuance of valid permanent licenses. The new telecommunication and broadcasting law of December 20, 2010 will give birth to a new set of regulators The National Broadcasting and Telecommunications Commission that will supervise these community radio stations. Adding to the uncertainty, only a few hundred stations have maintained their nonprofit status. The rest have operated purely as commercial enterprises, and some have even been used as political tools.

Such conditions are inconsistent with their roles as community radio stations.

บทนำ

สถานีวิทยุชุมชนแห่งแรกของประเทศไทย เริ่มออกอากาศครั้งแรกเมื่อปี 2544 การออกอากาศในครั้งนั้นเป็นการดำเนินการโดยที่ไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงจากภาครัฐแต่อย่างใด หลังจากนั้นแม้ว่าจะถูกคุกคามจากรัฐบาลชุดต่อมาด้วยการสั่งปิดสถานีก็ตาม ก็มีสถานีวิทยุชุมชนอีกประมาณ 7,000 สถานีถือกำเนิดตามมาและออกอากาศอย่างต่อเนื่อง ในที่สุดเมื่อเดือนมิถุนายน 2552 รัฐบาลได้มีแผนที่จะออกใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงที่ถูกต้องตามกฎหมายแก่สถานีวิทยุชุมชน โดยจัดการเตรียมการขั้นต้นในลักษณะการออกใบอนุญาตชั่วคราวมีอายุการใช้งาน 300 วัน ให้กับผู้ประกอบการสถานีวิทยุชุมชน ปัจจุบันได้มีการขยายระยะเวลาของใบอนุญาตชั่วคราวเหล่านี้ออกไปโดยไม่มีกำหนด เนื่องจากยังไม่มีแผนงานหรือบทสรุปที่ชัดเจน เกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบกิจการที่ถูกต้องตามกฎหมาย

ส่วนพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมฉบับใหม่ ที่ประกาศบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2553 นั้น ได้บัญญัติให้มืองค์กรกำกับดูแลใหม่ องค์การหนึ่งชื่อว่า คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เข้ามาทำหน้าที่กำกับดูแลวิทยุชุมชนเหล่านี้ นอกจากความไม่แน่นอนต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว ปรากฏว่ามีสถานีวิทยุชุมชนเพียง 200-300 สถานีที่ยังคงรักษาสถานะความเป็นสถานีวิทยุที่ไม่แสวงหากำไรอยู่ ส่วนที่เหลือกลายเป็นสถานีวิทยุเพื่อการค้าบางสถานีก็ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง ลักษณะดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ในฐานะที่เป็นสถานีวิทยุชุมชน

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาที่เรียกว่าการวิเคราะห์การกำหนดกรอบข่าว (Frame Analysis) โดยการตรวจสอบลักษณะการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับ

ข้อโต้แย้งเรื่องวิทยุชุมชนในประเทศไทย กรอบข่าวเหล่านี้ (Frames) นอกจากจะนำเสนอบริบทต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาข่าวสารแล้ว กรอบเหล่านี้ยังมีอิทธิพลทำให้เนื้อหาข่าวบางประเด็นกลายเป็นที่เรื่องน่าจดจำและเข้าใจ ภาพของผู้ประกอบการวิทยุชุมชนที่ถูกนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ต่างๆ ย่อมมีผลต่อการสร้างมติสาธารณะ และคาดว่าจะมีผลต่อการตัดสินใจกำหนดนโยบายของนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง คำถามหลักของงานวิจัยครั้งนี้มี 2 ประการคือ 1. โดยภาพรวมแล้ว วิทยุชุมชนไทยถูกนำเสนอภาพไปยังผู้อ่านหนังสือพิมพ์อย่างไร 2. กรอบข่าวแบบใดที่หนังสือพิมพ์ใช้ซ้ำๆ เพื่อบ่งบอกลักษณะของการประกอบกิจการวิทยุชุมชน

หนังสือพิมพ์กำหนดกรอบข่าวเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวิทยุชุมชนไทยในยุคเฟื่องฟูอย่างไร (How newspapers framed Thailand's flourishing community radio industry)

วิทยุชุมชนเป็นสื่อที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก และการยอมรับความสำคัญของสื่อชนิดนี้ได้ขยายกว้างจนกลายเป็นปรากฏการณ์ระดับโลก การเคลื่อนไหวของวิทยุชุมชนที่มุ่งเน้นการเป็นสื่อที่มีขนาด “เล็กกว่า” แต่เข้าถึงชุมชนท้องถิ่นได้ “มากกว่า” นับว่ามีนัยสำคัญในการต่อต้านการเติบโตของระบบสื่อสารมวลชนที่ทุกวันนี้ล้วนกลายเป็นอุตสาหกรรมสื่อเพื่อการค้า เป็นสื่อที่ลดการนำเสนอความหลากหลายแก่ผู้รับสารลง ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่ที่ได้แผ่กระจายไปทั่วโลก ในหลายประเทศ สื่อรากล่าวอย่างสถานีวิทยุชุมชนกลายเป็นสื่อที่มีความสำคัญทางการเมือง โดยสื่อเหล่านี้ได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของการมีประชาธิปไตยและการเป็นสังคมที่มีความหลากหลาย (Kasoma, 2002; Dagron, 2001; and Rodriguez, 2001) สถานีวิทยุชุมชนเหล่านี้เป็นเครื่องมือของชุมชนที่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมใน

พื้นที่สาธารณะ บริหารจัดการชุมชนในลักษณะกระบวนการประชาธิปไตยจากรากหญ้าขึ้นสู่ส่วนบน สถานีวิทยุชุมชนเหล่านี้มีบทบาททำให้ระบบสื่อมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยการกำจัดหรืออย่างน้อยก็สามารถลดอิทธิพลของพลังทางธุรกิจการค้าและพลังทางการเมืองของชนชั้นนำในสังคม ขณะเดียวกันก็สามารถดึงเอาพลเมืองธรรมดาๆ เข้ามามีส่วนร่วมในงานวิทยุกระจายเสียง

แม้ว่าวิทยุชุมชนจะมีบทบาทที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น ในภาวะบ้านเมืองสงบสุข สถานีวิทยุชุมชนเหล่านี้ทำหน้าที่สอดส่องเผด็จการวังภายในท้องถิ่น รวมถึงให้ความบันเทิงแก่สมาชิกในชุมชน และในยามบ้านเมืองตกอยู่ในภาวะวิกฤติ เช่น กรณีกองทัพก่อการรัฐประหาร สถานีวิทยุชุมชนเหล่านี้ได้แสดงบทบาทที่มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ในการต่อต้านระบบอำนาจนิยมทหาร แต่ใช้ว่ารัฐบาลของทุกประเทศ โดยเฉพาะรัฐบาลของประเทศไทยจะเห็นคุณค่าหรือความสำคัญของวิทยุชุมชน อันที่จริงแล้ว การถือกำเนิดของวิทยุชุมชนในประเทศไทยได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ระหว่างสื่อดั้งเดิม ซึ่งหมายถึงสื่อมวลชนกระแสหลักและสื่อสมัยใหม่หรือสื่อรากล่าวเช่นวิทยุชุมชน ที่กล่าวเช่นนั้นเพราะตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลไทยไม่ว่ากี่ชุดมักใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการกำหนดการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของภาคประชาชน การก่อเกิดของสถานีวิทยุชุมชนจึงเท่ากับได้สร้างการแข่งขันกันของอุดมการณ์สื่อที่แสดงให้เห็นว่าในอีกด้านหนึ่ง สื่อสามารถทำงานอย่างเป็นอิสระและเป็นเครื่องมือในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่พลเมืองระดับรากหญ้าได้ เมื่อสถานีวิทยุชุมชนซึ่งดำเนินการและจัดการโดยสมาชิกของชุมชนนั้นๆ ที่ไม่ใช่กลุ่มนักการเมืองการนำเสนอข่าวสารและมุมมองทางการเมืองย่อมมีความแตกต่างและเปิดกว้างมากกว่าสื่อมวลชนดั้งเดิม ด้วยเหตุผลนี้เราอาจกล่าวได้ว่า สถานีวิทยุชุมชนในประเทศไทยถือเป็นตัวแทนของเครื่องมือการสื่อสารที่ก้าวหน้า ซึ่งกระตุ้นกระบวนการก่อเกิดประชาธิปไตยที่ส่งเสริม “คุณค่าของเสรีภาพแห่งปัจเจกบุคคล ความเท่าเทียมกัน และความเป็นชุมชนของเสรีชน” (Tehranian & Tehranian, 1995, p. 39)

การถือกำเนิดของสถานีวิทยุชุมชนแห่งแรกในประเทศไทยเมื่อปี 2544 ได้สร้างความรู้สึกรักหวัดใจให้แก่รัฐบาลในทันที ด้วยเหตุนี้จึงนำไปสู่การสร้างมาตรการทางกฎหมายมากมายเพื่อหยุดยั้งการขยายตัวของวิทยุชุมชน ถึงแม้ว่าวิทยุชุมชนไทยจะถูกสกัดกั้น แต่จำนวนสถานีกลับเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล โดยคร่าวๆ มีสถานีมากกว่า 6,600 แห่งทั่วประเทศเมื่อต้นปี 2553 (Jinakul, 2010)¹ และในช่วงกลางปีเดียวกันจำนวนสถานีก็เพิ่มไปกว่า 7,000 สถานี (“Call to Regulate,” 2010) ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นก่อนจะมีระบบการกำกับดูแลอย่างเป็นทางการด้วยเหตุนี้ วิทยุชุมชนในประเทศไทยจึงอยู่ในสถานะที่ไร้การควบคุมเนื่องจากมีสุญญากาศในเรื่องการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแล จนกระทั่งปี 2553 รัฐบาลได้ตกลงให้มีใบอนุญาตชั่วคราวที่ถูกต้องตามกฎหมายในการออกอากาศของสถานีวิทยุเหล่านี้

ในสังคมสมัยใหม่ หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดการรับรู้ของสาธารณะเกี่ยวกับทิศทางและความเคลื่อนไหวต่างๆ ในสังคม หนังสือพิมพ์ไม่เพียงแต่จะสร้างความตระหนักรู้และให้ความรู้ทางการเมืองแก่สาธารณชน แต่ยังทำหน้าที่สอนผู้อ่านอย่างอ้อมๆ ว่า “ประเด็นไหนคือประเด็นสำคัญที่ต้องคิดและพิจารณา” ความสามารถในการกำหนดวาระข่าวสารสู่สังคมเช่นนี้ทำให้เราต้องศึกษาและทำความเข้าใจว่าการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ต่อประเด็นวิทยุชุมชนซึ่งถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญของสังคมไทยได้สร้างกรอบการรับรู้และความคิดเห็นสาธารณะอย่างไร เพราะสื่อมวลชนมี

ความสามารถที่จะสร้างผลกระทบต่อความรู้และความเชื่อของสังคมทั้งหมด ดังนั้นจึงอนุมานได้ว่าสื่อมวลชนน่าจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในทางนโยบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ การศึกษาครั้งนี้จึงเสนอคำถามนำวิจัย 2 ข้อ คือ 1. ภาพรวมของวิทยุชุมชนไทยถูกนำเสนอไปยังผู้อ่านหนังสือพิมพ์อย่างไร 2. กรอบแบบใดที่ถูกนำมาใช้อยู่บ่อยครั้งเพื่อบ่งบอกลักษณะของการประกอบกิจการวิทยุชุมชน

ประวัติศาสตร์สื่อวิทยุในประเทศไทย (A History of Radio in Thailand)

ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่รับเอาสื่อวิทยุมาใช้ โดยเริ่มทดลองออกอากาศเมื่อปี 2471 (Yusin, 2005, p. 58) อย่างไรก็ตาม จากจุดเริ่มต้นที่รัฐเป็นผู้ผูกขาดกิจการกระจายเสียงทำให้สื่อวิทยุถูกควบคุมอย่างเข้มงวด แม้ว่าในปี 2473 พระราชบัญญัติวิทยุโทรเลขฉบับแก้ไขเพิ่มเติมได้อนุญาตให้ประชาชนทั่วไปมีเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงอย่างถูกกฎหมาย แต่ทว่านโยบายของรัฐบาลในช่วงเวลาต่อมา ได้ทำให้วิทยุกลายเป็นเครื่องมือในการกำหนดสารธารณมติภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานโฆษณาการ² (Yusin, 2005, pp. 57-59) และกิจการวิทยุไทยก็ตกอยู่ภายใต้สภาพดังกล่าวต่อเนื่องมาอีก 4 ทศวรรษ โดยที่ช่วงเวลาส่วนใหญ่ในประเทศตกอยู่ภายใต้การปกครองระบอบอำนาจนิยมทหาร (Hewison, 1997, pp. 76-77)

¹ เนื่องจากข้อเท็จจริง สถานีวิทยุกระแสหลักถูกควบคุมโดยรัฐและบริษัทธุรกิจสื่อขนาดใหญ่ จึงแทบจะไม่มีโอกาสเลยที่ผู้จัดรายย่อยจะจัดตั้งสถานีเชิงพาณิชย์ขึ้นมาได้ ทางหนึ่งที่จะหลีกเลี่ยงอุปสรรคการเข้าสู่ตลาดสื่อวิทยุคือการสร้างสถานีวิทยุที่มีกำลังส่งต่ำและแฝงตัวใช้ชื่อสถานีวิทยุชุมชน จึงอาจกล่าวได้ว่าสถานีวิทยุชุมชนประเภทนี้ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาผลกำไรทางการค้าเหมือนสถานีเชิงพาณิชย์ทั่วไป คาดการณ์กันว่าราวๆ ร้อยละ 97 ของสถานีวิทยุชุมชนที่มีอยู่ในประเทศไทยนั้น ก่อตั้งกันขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ทางการพาณิชย์ สถานีวิทยุเหล่านี้ถูกต่อต้านโดยสถานีวิทยุชุมชนของคนรากหญ้า ซึ่งกล่าวหาว่าสถานีเหล่านี้กีดกันร่อนหลักการที่เป็นแนวทางของระบบวิทยุชุมชนของประเทศไทย ทั้งนี้ นันทพร เตชะประเสริฐสกุล ได้ประมาณการว่า ในประเทศไทยมีสถานีวิทยุชุมชนเพียง 200 แห่งเท่านั้นที่จัดว่าเป็นสถานีวิทยุชุมชนเนื้อแท้หรือเป็นสถานีของคนรากหญ้า (“How can CRS Survive,” 2009)

² เดิมคือ “กองโฆษณาการ” ก่อตั้งเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2476 ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักงานโฆษณาการ” เมื่อวันที่ 9 ธันวาคมปีเดียวกัน เปลี่ยนชื่อเป็น “กรมโฆษณาการ” เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2483 และเปลี่ยนชื่อเป็น “กรมประชาสัมพันธ์” ดังเช่นปัจจุบัน เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2495 (อธิบายเพิ่มเติมโดยผู้แปล อ้างอิงจาก: เว็บไซต์กรมประชาสัมพันธ์ <http://118.175.16.130/aboutus/index.html>, เข้าถึงข้อมูลวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2555)

ในปี 2498 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ฉบับแรก ในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้รัฐบาลได้มอบหมายอำนาจให้องค์กร 2 องค์กร คือ กรมไปรษณีย์โทรเลข และกรมประชาสัมพันธ์ ในการบริหารจัดการคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ทั้งหมด นโยบายนี้นำไปสู่ระบบการให้ใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์แก่หน่วยงานของรัฐเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่ ได้แก่ กองทัพบก กรมประชาสัมพันธ์ และองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) (“Country Reports,” 2004; Wangvivatana, 2005, p. 2)

ในปี 2502 หน่วยงานของรัฐที่เป็นเจ้าของสถานีวิทยุเริ่มเปิดให้สัมปทานแก่บริษัทเอกชนเข้ามาดำเนินการ (Siriyavasak, Wisarutpich, Warunyu, & Klunnurak, 1996, pp. 29-30) วิธีการดังกล่าวทำให้หน่วยงานของรัฐเหล่านี้มีรายได้จำนวนมาก และนำไปสู่การเปิดประตูให้ภาคธุรกิจเอกชนที่ประกอบกิจการการกระจายเสียงเข้ามาอยู่ในความอุปถัมภ์ของรัฐภายใต้ความสัมพันธ์ในรูปแบบสัมปทานแบบอภิสิทธิ์ ดังนั้น นโยบายด้านสถานีวิทยุกระแสหลักของประเทศไทยจึงเป็นการผสมผสานกันระหว่างแรงขับเคลื่อนทางการตลาดกับระบบอำนาจนิยมทหารแบบอ่อน (soft state-authoritarianism) หลังจากที่มีการจัดตั้งรัฐบาลพลเรือนในระบอบประชาธิปไตยในช่วงทศวรรษ 1970 รัฐบาลไทยในยุคนั้นยังคงนำนโยบายดังกล่าวมาใช้เป็นบรรทัดฐานต่อไป โดยอ้างเหตุผลในเรื่องความมั่นคงภายในประเทศ แต่ด้วยผลของการจัดการลักษณะนี้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดเกินไประหว่างภาครัฐและเอกชนแบบถาวร ไม่เปิดโอกาสให้สาธารณชนในวงกว้างเข้ามามีบทบาทในการกระจายเสียงแต่อย่างใด

วิทยุชุมชนและการปฏิรูปสื่อ (Community Radio and Media Reform)

กระแสการปฏิรูปสื่อและขบวนการความเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาสื่อมวลชนในประเทศไทยนับเป็นผลพวงจากการประท้วงลุกขึ้นสู้ของประชาชนในเหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ 35” (Black May) ในช่วงเหตุการณ์ความไม่สงบดังกล่าว สื่อถูกสกดส่อและควบคุมอย่างเข้มงวดโดย

รัฐบาลในยุคนั้น มหาชนได้รับรู้ข่าวสารการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคมผ่านช่องทางของสื่อต่างประเทศเท่านั้น อาทิ สถานีโทรทัศน์บีบีซี และสถานีโทรทัศน์ซีเอ็นเอ็น เนื่องจากสื่อไทยได้กลายเป็นกระบอกเสียงของรัฐบาลไปแล้ว พวกเขาได้แต่ทำหน้าที่เผยแพร่ใบแถลงข่าวของรัฐบาลในช่วงเหตุการณ์วิกฤติ หลังจากเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 มีพลเมืองมากกว่า 50 คนเสียชีวิต (Bell, 2009) จากความวุ่นวายทางการเมืองในครั้งนั้น ความโกรธแค้นของสาธารณชนต่อการที่สื่อถูกใช้เป็นเครื่องมือของรัฐในการบิดเบือนข้อมูลข่าวสารได้นำไปสู่การเรียกร้องให้มีการปฏิรูปสื่อ รัฐบาลใหม่ภายใต้การนำของนายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี ได้ริเริ่มให้มีการทบทวนนโยบายเกี่ยวกับสื่อ และได้สั่งให้มีการปรับปรุงระเบียบข้อบังคับที่ปิดกั้นสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน ความพยายามในครั้งนั้นนำไปสู่การยกเลิกพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2518 และได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 อย่างไรก็ตาม การออกกฎหมายฉบับใหม่นี้ไม่ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบวิทยุโทรทัศน์ของไทยมากนัก

เรื่องปฏิรูปสื่อถูกหยิบยกและนำกลับมาพูดถึงอีกครั้งในช่วงการร่างรัฐธรรมนูญในปี 2540 ซึ่งในบทบัญญัติมาตรา 39-41 ได้ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน และได้เปิดช่องให้มีการปฏิรูปสื่อ แนวคิดเกี่ยวกับวิทยุชุมชนถูกนำเข้ามาสู่ประเทศไทยตั้งแต่ปี 2541 แต่เพิ่งจะเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในปี 2542 (Laohong & Wanichthanarak, 2002) หรือในอีก 2 ปีต่อมาหลังจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้มีการประกาศใช้ อันที่จริงแล้วในช่วงเวลานั้นบทบัญญัติทั้ง 3 มาตราที่รับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและสื่อมวลชนในรัฐธรรมนูญยังไม่มีผลแต่อย่างใด เพราะไม่มีนโยบายในทางปฏิบัติที่จะทำให้บทบัญญัติดังกล่าวเป็นจริง การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการปฏิรูปสื่อ นั้นเกิดขึ้นจากกลุ่มนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน นักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน นักพัฒนาเอกชน รวมถึงฝ่ายอื่นๆ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักกฎหมายและนักพัฒนาสังคม ที่ได้ช่วยกันขับเคลื่อน การถือกำเนิดขึ้นของวิทยุชุมชน จึงเป็นผลมาจากความพยายามของกลุ่มนักกิจกรรมทางสังคมเหล่านี้ อย่างไรก็ตามก็ต้องกล่าวว่าการริเริ่มของวิทยุชุมชนนี้เกิดขึ้นได้ก็เพราะมาตรา 40 แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ที่กำหนดอย่างชัดเจนว่าคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงเป็นทรัพยากรของชาติ ไม่ใช่เป็นทรัพยากรของรัฐบาลอย่างที่เคยเข้าใจ

จากความพยายามของหลายกลุ่มคนดังกล่าวรวมถึง นักกิจกรรมทางสังคม สถานีวิทยุชุมชนแห่งแรกได้เริ่มออกอากาศเมื่อเดือนธันวาคม 2544 (Magpanthong, 2007, p. 15) แม้ว่าสาธารณชนจะเฉลิมฉลองความสำเร็จของสถานีวิทยุชุมชน แต่รัฐบาลชุดต่อๆ มาก็ไม่ได้สนับสนุน การปฏิรูปสื่อ สถานีวิทยุชุมชนแห่งแรกดำเนินกิจการโดยไม่ได้รับอนุญาตและไม่มีใบอนุญาตที่ถูกต้องตามกฎหมาย ในปัจจุบันมีสถานีวิทยุชุมชนเกิดขึ้นมากกว่า 7,000 สถานี (“Call to Regulate,” 2010) ตลอดช่วงหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา มีการเจรจาต่อรองกันอย่างต่อเนื่องระหว่าง กลุ่มนักเคลื่อนไหวสาธารณะและรัฐบาลเกี่ยวกับการทำ วิทยุชุมชนให้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ความพยายาม ดังกล่าวได้ผลเพียงแค่การได้รับใบอนุญาตประกอบ กิจการกระจายเสียงชั่วคราว จนกระทั่งในเดือนมิถุนายน 2552 รัฐบาลในขณะนั้นได้เตรียมที่จะให้มีกระบวนการ ออกใบอนุญาต โดยวิทยุชุมชนจะได้รับใบอนุญาตชั่วคราว ซึ่งมีอายุการใช้งานได้ 300 วัน (“Stations Told,” 2009)

เนื่องจากสถานีวิทยุชุมชนทั้งหลายออกอากาศกัน โดยไม่ได้รับอนุญาต วิทยุชุมชนของประเทศไทยจึงไม่มีความมั่นคงและอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการจับกุมดำเนินการ ทางกฎหมาย และตลอดช่วงทศวรรษดังกล่าว รัฐบาล หลายรัฐบาลได้คุกคามและข่มขู่ว่าจะปิดสถานีวิทยุชุมชน จำนวนหลายแห่ง ขณะที่ในปัจจุบัน ใบอนุญาตชั่วคราว ได้ถูกขยายระยะเวลาออกไปโดยไม่มีแผนการรองรับที่ ชัดเจนในการออกใบอนุญาตแบบถาวร พระราชบัญญัติ องค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจาย เสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมฉบับใหม่ ที่ ประกาศใช้เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2553 ได้ให้ความสำคัญ กับคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ

โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่ง จะเป็นองค์กรกำกับดูแลสถานีวิทยุชุมชนเหล่านี้ นอกจากนี้ ความไม่แน่นอนในเรื่องใบอนุญาต ปัจจุบันมีสถานีวิทยุ ชุมชนเพียง 200-300 สถานี ที่ยังคงรักษาสถานภาพ การประกอบกิจการแบบไม่แสวงหากำไร ส่วนที่เหลือ เป็นสถานีวิทยุเพื่อการค้า

ทฤษฎีการกำหนดกรอบข่าว (Framing Theory)

Tuchman (1978) ได้อธิบายถึงเรื่อง “กรอบ” เอาไว้ว่า “เป็นการจัดการชุดความเป็นจริงที่เกิดขึ้นใน ชีวิตประจำวัน และกรอบข่าวก็เป็นทั้งองค์ประกอบ และส่วนหนึ่งของการจัดระบบความเป็นจริงรายวัน ... (กรอบ) ถือเป็นโครงสร้างหลักของตัวข่าว” (p.193)

ทฤษฎีการกำหนดกรอบเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ ในการวิเคราะห์ ซึ่งสาขาวิชาต่างๆ ในทางสังคมศาสตร์ ได้นำมาใช้อย่างกว้างขวาง นักรัฐศาสตร์ใช้ทฤษฎีการกำหนด กรอบในการอธิบายการจัดทำนโยบายทางการเมือง นักสังคม วิทยาใช้ทฤษฎีนี้ในการอธิบายพัฒนาการของมติดังกล่าว และนักวิจัยทางด้านการสื่อสารมวลชนได้ใช้ทฤษฎีนี้ใน การอธิบายเนื้อหาที่นำเสนอ อันที่จริงแล้ว Goffman (1974) ชี้ว่า เราทุกคนล้วนใช้ทฤษฎีการกำหนดกรอบใน การจัดระบบและทำความเข้าใจกับโลกของความจริงที่ แวดล้อมตัวเรา แต่ Goffman ก็อธิบายต่อดัวยว่า การ กำหนดกรอบที่เราใช้กันอยู่นี้ก็มีด้วยกันหลายระดับ เช่น แบบจงใจและไม่จงใจที่จะก่อให้เกิดการเข้าใจผิด และผลพวงจากการกำหนดกรอบนี้เองที่ทำให้บางครั้ง ความเข้าใจต่อข่าวสารนั้นบิดเบือนไป เพราะกรอบเหล่านี้ อาจสร้างมาแบบด่วนสรุปหรือไม่สนใจรายละเอียดของ ข้อเท็จจริง จึงอาจเกิดความคลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริงได้ บรรดานักข่าวทั้งหลายใช้กรอบข่าวเข้ามาช่วยใน การรายงานเหตุการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น แต่โดยมากแล้ว นักข่าวมักเขียนข่าวให้อยู่ในกรอบที่ผู้อ่านคุ้นเคยอยู่แล้ว รวมทั้งการเลือกคำนิยาม หรือการอธิบายความหมายใดๆ ที่ผู้อ่านคุ้นเคย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราว ที่ซับซ้อนได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

Gamson and Modigliani (1987) ได้อธิบายเรื่องกรอบข่าวว่า “เป็นแก่นความคิดที่เรียบเรียงแล้วหรือเป็นโครงเรื่องซึ่งให้ความหมายกับชุดของเหตุการณ์ที่ยังไม่มีความกระจ่างชัดหรือคลี่คลาย ... กรอบเป็นตัวชี้แนะแก่ผู้อ่านว่า ข้อโต้แย้งทางสังคมนั้นๆ เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรหรืออีกนัยหนึ่ง กรอบคือเครื่องชี้แนะแก่ผู้รับสารว่าจะอะไรคือหัวใจสำคัญของประเด็นโต้แย้งนั้นๆ” (p.143) กรอบข่าวนี้นอกจากแต่ถูกใช้โดยผู้บริโภคสื่อในการทำความเข้าใจข่าวสารที่เขาได้รับ แต่ Gitlin (1980) กล่าวว่า กรอบข่าวนั้นก็เป็นเครื่องมือของนักข่าวด้วยเช่นกัน โดยนักข่าว “รวบรวมข้อมูลทั้งหลายมาไว้ในกรอบ คัดเลือก และเรียบเรียงให้เป็นเรื่องราวเดียวกันก่อนถ่ายทอดออกไปสู่ผู้อ่าน” (p.7) ในส่วนของเรื่องที่ว่า “กรอบถูกสร้างขึ้นอย่างไร” นั้น Entman (1993) ได้กล่าวว่า “การกำหนดกรอบคือ การเลือกนำเสนอเฉพาะบางแง่มุมของชุดความเป็นจริงที่เกิดขึ้น และทำให้แง่มุมเหล่านั้นโดดเด่นขึ้นมาในเนื้อหาสาร โดยการให้คำนิยามในลักษณะเฉพาะเจาะจงแก่ปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่นำเสนอในข่าวนั้นๆ ให้การตีความอย่างมีเหตุมีผลแก่ผู้อ่าน ให้การชี้แจงถึงการประเมินค่าประเด็นนั้นๆ ในเชิงศีลธรรม และ/หรือให้คำแนะนำแก่ผู้อ่านว่าควรจัดการกับปัญหาที่นำเสนออย่างไร” (p.54)

เนื่องจากการวิเคราะห์กรอบข่าวเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมอย่างมากจากนักวิชาการในหลากหลายสาขา จึงมีการพัฒนาการวิเคราะห์ดังกล่าวนี้ไปอย่างหลากหลายด้วย ผลที่ตามมาคือ เกิดการตีความใน

การนำแนวคิดนี้ไปใช้อย่างคลุมเครือ ตัวอย่างเช่น มีผู้นำแนวคิดนี้ไปใช้วิเคราะห์ความหมายของกรอบสื่อ (สื่อมีแนวโน้มที่จะจัดเสนอเหตุการณ์ต่างๆ ให้เป็นข่าวอย่างไร) และขณะเดียวกันก็มีการนำแนวคิดนี้ไปศึกษาการกำหนดกรอบของปัจเจกบุคคลด้วย (ปัจเจกบุคคลเข้าใจการรายงานข่าวนั้นอย่างไร) การวิเคราะห์กรอบข่าวนี้นี้จึงถูกวิพากษ์จากนักวิชาการหลายท่าน (เช่น Scheufele, 1999)³ และข้อวิพากษ์เหล่านี้ทำให้คณะผู้วิจัยระมัดระวังเป็นอย่างมากที่จะใช้แนวคิดดังกล่าวในการศึกษาครั้งนี้ให้ถูกต้องเหมาะสม

นักวิชาการหลายคนเห็นว่า การวิเคราะห์กรอบข่าวนั้นเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร (Maher, 2001) McCombs, Shaw, and Weaver เคยโต้แย้งว่า ทฤษฎีการกำหนดกรอบเป็นเพียงแนวคิดที่ต่อยอดทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสารเท่านั้น (1997) ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสารอธิบายถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการกำหนดความคิดของผู้รับสาร โดยชี้ให้เห็นว่าข่าวใดมีความสำคัญมากในกระแสข่าวที่ไหลมาอย่างไม่จำกัด งานของ McCombs and Shaw ได้ขัดเกลารูปแบบแนวคิดนี้และพัฒนาเป็นทฤษฎีที่ซับซ้อนเพื่ออธิบายว่าสื่อมวลชนทำงานอย่างไรในฐานะผู้กำหนดมติสาธารณะ (McCombs, 1982; McCombs & Shaw, 1972) จุดเน้นของทฤษฎีนี้ คือการยอมรับว่าสื่อไม่ได้ทำหน้าที่สะท้อนความเป็นจริงทั้งหมด แต่สื่อนำเสนอเพียงบางส่วนของชุดความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งแน่นอนว่าย่อมไม่มีความสมบูรณ์และนำไปสู่การ

³ Scheufele ได้เสนอแบบจำลองกระบวนการวางกรอบ (A Process Model of Framing) ซึ่งได้แยกกระบวนการหลักๆ ออกเป็น 4 กระบวนการ ประกอบด้วย 1.การสร้างกรอบ (Frame building) เป็นกระบวนการที่ตัวนักข่าวเป็นผู้สร้าง ซึ่งมีปัจจัย ได้แก่ 1) อิทธิพลจากตัวนักข่าวเองเพื่อที่จะวางโครงร่างและทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ได้รับ ซึ่งขึ้นกับปัจจัยที่มีอยู่ในตัว เช่น อุดมการณ์ ทศนคติ ปทัสถานทางวิชาชีพ 2) แรงกดดันจากองค์กร 3) ปัจจัยภายนอก เช่น กลุ่มอิทธิพลต่างๆ ทั้งนี้ผลลัพธ์ที่ได้จากกระบวนการดังกล่าวคือ กรอบของสื่อ (Media frames) 2. การกำหนดกรอบ (Frame setting) เป็นกระบวนการที่มีกรอบของสื่อเป็นที่มาและมีกรอบของผู้รับสารเป็นผลลัพธ์ 3.อิทธิพลของการวางกรอบในระดับปัจเจกบุคคล (Individual-level effects of framing) เป็นกระบวนการอันมีที่มาจากกรอบการกำหนดกรอบของผู้รับสาร ผลลัพธ์ที่ได้คือ พฤติกรรม ทศนคติ การรับรู้ของปัจเจกบุคคล และ 4. นักหนังสือพิมพ์ในฐานะที่เป็นผู้รับสาร (Journalists as audiences) คือการมองว่า นักข่าวเองก็เหมือนผู้รับสารของเขา เป็นปัจเจกบุคคลที่ได้รับอิทธิพลจากกรอบที่ใช้ในการอธิบายประเด็นต่างๆ เหมือนกัน (อธิบายเพิ่มเติมโดยผู้แปล อ้างอิงจาก: Scheufele, D. A. (1999). Framing as a Theory of Media Effects. *Journal of Communication* 49 (4), 103-122.)

บิดเบือนความเป็นจริงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ กระบวนการคัดกรองข่าวสารก็เหมือนกับการใช้กระดังข้าวมาแยกข้าวสารออกมา นักข่าวเลือกหยิบเพียงบางประเด็นข่าวนำเสนอต่อผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านหลงเข้าใจว่าในวาระนั้นๆ มีเพียง 2-3 ประเด็นข่าวเท่านั้นที่สำคัญ และควรจะได้รับกรกล่าวถึง ผลที่ตามมาคือ ผู้รับสารเข้าใจไปว่าในบรรดาเรื่องราวที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน มีเรื่องอะไรที่มีความสำคัญมากกว่าหรือน้อยกว่ากัน และมีเรื่องอะไรที่ไม่สำคัญ วิธีการสร้างหรือกำหนดการรับรู้ให้แก่ผู้รับสารในลักษณะนี้ คือการกำหนดความคิดเห็นของสาธารณะเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ที่ยังไม่กระชังชัดหรือยังไม่ได้รับการคลี่คลาย

ระเบียบวิธีวิจัย (Methods)

การศึกษานี้ คณะผู้วิจัยดำเนินการประเมินการรายงานข่าวเกี่ยวกับวิทยุชุมชนไทยที่ได้มาจากรฐานข้อมูลชื่อ Lexis-Nexis⁴ โดยคัดเลือกข่าวที่รายงานในช่วงระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2543 ถึงวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2554 เหตุผลของการเลือกกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นการศึกษาย้อนกลับไปในปี 2543 เนื่องจากพบว่าฐานข้อมูล Lexis-Nexis ได้รวบรวมการรายงานข่าวเกี่ยวกับวิทยุชุมชนไทยเป็นครั้งแรกในปีนั้น ขณะที่คณะผู้วิจัยกำหนดให้วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 เป็นวันสุดท้ายของการเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้น เพราะเป็นวันที่คณะผู้วิจัยลงมือเก็บข้อมูล วันที่ 5 จึงนับเป็นวันปัจจุบันที่สุดของฐานข้อมูลซึ่งข่าวที่สุ่มเลือกมานั้นส่วนใหญ่เป็นการรายงานข่าวจากหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น (ประเทศไทย) และจากสำนักข่าวบีบีซี (แห่งอังกฤษ) ซึ่งบีบีซีได้ใช้แหล่งข้อมูลหลักในการรายงานมาจากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ (ประเทศไทย) เป็นที่น่าเสียดาย

ว่าฐานข้อมูล Lexis-Nexis ไม่ได้รวบรวมข้อมูลข่าวของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ (ประเทศไทย) ไว้อย่างสมบูรณ์ จึงต้องอาศัยจากบีบีซีนั่นเอง ในการค้นหาข่าวจากฐานข้อมูลนี้ คณะผู้วิจัยเลือกใช้คำสำคัญ (keywords) คือคำว่า “community radio” และ “Thailand” ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการดังกล่าวพบว่า ฐานข้อมูล Lexis-Nexis ได้รวบรวมการรายงานข่าวไว้ทั้งสิ้น 674 เรื่อง จำนวนกลุ่มข้อมูลดังกล่าวมีขนาดใหญ่มาก คณะผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ โดยผู้วิจัยได้สุ่มเลือกข่าวในทุกลำดับที่ 7 ของจำนวนหัวข่าวทั้งหมด โดยก่อนการเริ่มต้นสุ่มเลือกตัวอย่าง คณะผู้วิจัยได้จัดลำดับข่าวทั้งหมดให้อยู่ในลักษณะการเรียงข่าวจากอดีตมาถึงช่วงเวลาปัจจุบัน และสุ่มตัวอย่างได้จำนวนประมาณ 100 ข่าว เพื่อนำมาวิเคราะห์ในรายละเอียดต่อไป

อันที่จริงแล้ว มีรายงานข่าวจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้รายงานเกี่ยวกับวิทยุชุมชน แต่ที่ปรากฏขึ้นในฐานข้อมูลเพราะในข่าวดังกล่าวมีคำสำคัญทั้งสองประกอบอยู่ แต่เนื้อหาหลักไม่ได้เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนโดยตรง ในกรณีเช่นนี้คณะผู้วิจัยตัดสินใจคัดเลือกข่าวเหล่านี้ออก นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยพบว่า มีรายงานข่าวบางชิ้นที่มีความสับสนว่าอะไรคือวิทยุชุมชน ตัวอย่างเช่น บางข่าวเขียนถึงสถานีวิทยุ “ร่วมด้วยช่วยกัน” ว่าเป็นวิทยุชุมชน แท้จริงแล้วนี้เป็นสถานีวิทยุในลักษณะที่ให้บริการชุมชน แต่ก็ถือเป็นสถานีวิทยุเชิงพาณิชย์ที่เน้นรายงานข่าวสารเกี่ยวกับชุมชนและเมือง นอกจากนั้น คณะผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการใช้ฐานข้อมูล Lexis-Nexis นั้นต้องระมัดระวัง เพราะฐานข้อมูลนี้ไม่ได้แยกแยะประเภทข่าวมาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ดังนั้นบรรดาข่าวสั้น (brief stories) สองสามบรรทัดก็ถูกรวบรวมไว้ด้วย ซึ่งคณะผู้วิจัยไม่มีความสนใจศึกษาจึงตัดข่าวในลักษณะนี้ออกไปจากการวิเคราะห์

⁴ Lexis-Nexis เป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการข้อมูลกับผู้ที่เสียค่าใช้จ่ายสมัครเป็นสมาชิก ซึ่งอำนวยความสะดวกและเสถียรตามนโยบายใช้สืบค้นงานอ้างอิงและงานวิจัยทางกฎหมาย Lexis-Nexis เป็นแหล่งข้อมูลที่ดีที่ผู้สื่อข่าวเองสามารถใช้ตรวจสอบคำวินิจฉัยของศาลในคดีต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ฐานข้อมูลนี้ยังรวบรวมข่าวภาษาอังกฤษที่ได้รับการตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร จดหมายข่าวในสำนักข่าวหลัก (อธิบายเพิ่มเติมโดยผู้แปล อ้างอิงจาก: Wilber, R. and Miller, R. (2003) Reporting and Writing the Feature Story. **Modern Media Writing**. Canada: Thomson Wadsworth, 94.)

การวิเคราะห์การกำหนดกรอบข่าวนั้นเน้นที่ความพยายามที่จะจัดแยกประเภทของเรื่องราวตามการอธิบายประเด็นหลัก (theme) ของเรื่องนั้นๆ คล้ายๆ กับการตอบคำถามว่า “ทำไมเรื่องนี้มีคุณค่าควรแก่การอ่าน” หรืออีกนัยหนึ่งคือการถามว่า ข่าวเรื่องนี้มันพยายามบอกอะไรแก่ผู้อ่านกันแน่ กฎก็คือ การใช้วิธีการจัดแบ่งประเด็น (theme) แบบนี้ควรเป็นไปอย่างง่ายและไม่ซับซ้อน คือเมื่ออ่านข่าวจบแล้ว เราตอบได้ทันทีว่าข่าวชิ้นนั้นๆ เหมาะที่อยู่ในกรอบหรือประเด็นใด ทั้งนี้โดยทั่วไปแล้ว การรายงานข่าวของนักข่าวมักใช้การเขียนเรื่องแบบปิรามิดหัวกลับ ซึ่งประเด็นที่สำคัญที่สุดของเรื่องจะอยู่ที่ความน่า หรือย่อหน้าแรกของเรื่อง ส่วนบางข่าวที่ละเมิดกฎการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับโดยนำประเด็นหลักไปไว้ที่ส่วนอื่นของตัวรายงานข่าวนั้น ถือว่าเป็นการเขียนข่าวแบบการฝังกลบความน่าข่าว (buried the lead) ผลก็คือ ผู้อ่านอาจจะพลาดประเด็นที่สำคัญที่สุดของเรื่องไปเพราะมันถูกนำเสนอในช่วงท้ายเรื่อง ความตั้งใจในการศึกษาครั้งนี้ คือการค้นหา “กรอบ” ที่นักข่าวใช้บรรยายเกี่ยวกับวิทยุชุมชนไทย โดยวิธีการคือ คณะผู้วิจัย อ่านข่าวทั้งหลายไปเรื่อยๆ จนเห็นภาพว่า นักข่าวสร้างกรอบการรายงานข่าวออกมาเกี่ยวกับกรอบอะไรบ้าง จากนั้นจึงเริ่มนำข่าวต่างๆ ที่อ่าน มาจัดจำแนกกลุ่ม แนนอนว่าคณะผู้วิจัยพบปัญหาด้วยว่า ข่าวบางข่าวไม่สามารถจัดลงกรอบใหญ่ใดๆ ที่ข่าวอื่นๆ ทั้งหลายสะท้อนภาพไว้ คณะผู้วิจัยจึงสร้างกรอบข่าวระดับรองขึ้นมารองรับข่าวบางส่วนเหล่านั้นด้วย ดังที่กล่าวมาข้างต้น การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์การกำหนดกรอบข่าวเป็นเครื่องมือในการสำรวจว่าหนังสือพิมพ์นำเสนอภาพของวิทยุชุมชนในประเทศไทยอย่างไร ฉะนั้นการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ในการศึกษา ผู้วิจัยต้องพยายามตอบคำถามให้ได้คือ ภาพรวมของวิทยุชุมชนไทยถูกนำเสนอไปยังผู้อ่านหนังสือพิมพ์อย่างไร และกรอบแบบใดที่ถูกนำมาใช้อยู่บ่อยครั้งเพื่อบ่งบอกลักษณะของการประกอบกิจการวิทยุชุมชนไทย

คำถามสำคัญของการวิจัยคือ หนังสือพิมพ์ได้กำหนดวาระการรับรู้ของสาธารณะเกี่ยวกับวิทยุชุมชนอย่างไร กรอบข่าวมีบทบาทคือเป็นตัววางบริบทให้กับ

สาระในเนื้อหาข่าวสารที่สื่อเสนอ และมีบทบาททำให้เนื้อสารนั้นเป็นที่จดจำและเข้าใจได้ง่ายขึ้น ภาพของผู้ประกอบกิจการวิทยุชุมชนที่ถูกนำเสนอในรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ในแบบใดแบบหนึ่งอาจส่งผลต่อมติสาธารณะ ดังนั้น ก็จะมีผลกระทบต่อไปถึงการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มาจากการเลือกตั้ง

การวิเคราะห์ (Analysis)

การศึกษาครั้งนี้ครอบคลุมการเสนอข่าวเกี่ยวกับสถานีวิทยุชุมชนตลอดระยะเวลา 11 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2543 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2554 ในช่วงเริ่มต้น หนังสือพิมพ์ได้เสนอข่าวในลักษณะแนะนำแนวคิดของสถานีวิทยุชุมชนให้กับคนในวงกว้าง และได้สื่อสารถึงภาคประชาชนเกี่ยวกับสิทธิในการเข้าถึงและการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนในฐานะเป็นสื่อทางเลือก โดยเน้นให้เห็นว่าสถานีวิทยุชุมชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนโดยรวมอย่างไร (“Giving Voices,” 2000) ในบรรดาประโยชน์หลายประการที่หนังสือพิมพ์กล่าวถึง อาทิ การที่ประชาชนในชุมชนมีโอกาสได้ฟังรายการในภาษาท้องถิ่นของตนเองทางสื่อวิทยุ การที่วิทยุชุมชนจะช่วยเข้ามาปกป้องประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมถึงการที่สถานีวิทยุชุมชนจะสามารถเป็นเครื่องมือของ “ประชาธิปไตยของคนรากหญ้า-ซึ่งหมายถึงเครื่องมือที่ประชาชนนำมาใช้เพื่อกำหนดทิศทางพัฒนาชุมชนของตน” (“People’s Chat,” 2001) อย่างไรก็ดี แม้ว่าแนวคิดและประโยชน์ของวิทยุชุมชนจะถูกนำเสนอในเนื้อหาข่าวบ้างเป็นครั้งเป็นคราว แต่ก็พบว่าไม่มีบ่อยครั้งนัก (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จาก “Chiang Rai,” 2005 and “More Killings,” 2007)

งานวิจัยนี้พบว่าสื่อมวลชนมีการกำหนดกรอบข่าวเกี่ยวกับวิทยุชุมชน 3 กรอบใหญ่ คือ 1) กรอบกฎหมายและนโยบาย หมายถึง กระบวนการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการกระจายเสียง การทำให้วิทยุชุมชนมีสถานภาพที่ถูกต้องตามกฎหมาย และข้อขัดแย้งเกี่ยวกับกระบวนการจัดตั้งและสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) และคณะกรรมการ

กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) 2) กรอบรัฐบาล ช่มชู้คุกคามสถานีวิทยุชุมชน กรอบข่าวนี้เสนอให้เห็นว่า รัฐบาลหลายชุดที่ประกอบด้วยกลุ่ม/พรรคการเมือง หลายพรรคในระหว่างปี 2543-2554 ซึ่งแม้ว่าจะมี แนวความคิดทางการเมืองที่แตกต่างกัน แต่ทุกรัฐบาลได้ แสดงให้เห็นอย่างสอดคล้องกันว่าไม่เต็มใจที่จะสนับสนุน สถานีวิทยุชุมชน และยังขัดขวางการขยายตัวและการพัฒนา วิทยุชุมชนมาโดยตลอด และ 3) กรอบสถานีวิทยุชุมชน ในฐานะเป็นเครื่องมือทางการเมือง กรอบนี้มุ่งไปที่สถานี วิทยุชุมชนไทยในฐานะเป็นตัวแสดงทางการเมือง (political actors) รายงานข่าวที่จัดอยู่ในกรอบนี้ส่วนใหญ่เป็นข่าว ที่ถูกเขียนเผยแพร่ในช่วงที่เกิดความขัดแย้งทางการเมือง คือช่วงการต่อสู้ระหว่างฝ่ายรัฐบาลและกลุ่มคนเสื้อแดง ที่สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งมีสถานีวิทยุชุมชนนับร้อยสถานีที่ออกอากาศโฆษณาชวนเชื่อเพื่อปลุกระดมกลุ่มคนเสื้อแดงให้ดำเนินการ ประท้วงรัฐบาล รายละเอียดทั้ง 3 กรอบที่ค้นพบมีดังนี้

1. กรอบกฎหมายและนโยบาย (Law and Policy Frame)

การบัญญัติกฎหมายและการวางนโยบายเกี่ยวกับการกระจายเสียง เป็นเรื่องที่มีการโต้เถียงกันตลอด ช่วงทศวรรษที่ผ่านมา อันเป็นช่วงระยะเวลาการวิจัยครั้งนี้ ศึกษารายงานข่าวจากหนังสือพิมพ์ ภายใต้กรอบใหญ่นี้ คณะผู้วิจัยพบประเด็นย่อยอีก 3 ประเด็น ดังนี้

กรอบย่อยที่ (1) กระบวนการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการกระจายเสียง ซึ่งพบว่า มีการนำเสนอข่าวอยู่บ่อยครั้ง ในประเด็นเกี่ยวกับข้อท้าทายที่ว่า จะยกร่างกฎหมาย อย่างไรให้มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ตาม แนวทางที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในปี 2543 หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นเสนอ รายงานข่าวที่มีเนื้อหาค่อนข้างเจาะลึก ครอบคลุม รายละเอียดเกี่ยวกับข้อเสนอของนักวิชาการด้าน นิเทศศาสตร์ ตัวแทนสื่อมวลชน นักกิจกรรมทางสังคม และตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร หรือเอ็นจีโอว่า ต้องการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในร่าง พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับ

กิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคม ที่กำลังอยู่ในกระบวนการนิติบัญญัติใน ขณะนั้นในด้านใดบ้าง

กลุ่มต่างๆ เหล่านี้ได้เรียกร้องให้คณะรัฐมนตรี (ผ่านคณะกรรมการกฤษฎีกา) แก้ไข 4 ประเด็นหลัก ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้แก่ 1) ร่างกฎหมายควร จะกำหนดให้มีกลไกการตรวจสอบกันเองของสื่อมวลชน และห้ามคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) เช่นเซอร์ลือ 2) ทุกองค์กร ที่ประสงค์จะประกอบกิจการวิทยุหรือโทรทัศน์ รวมถึง หน่วยงานของรัฐ อาทิ กรมประชาสัมพันธ์ ต้องขอใบอนุญาต ประกอบกิจการจาก กสช. เพื่อกำจัดระบบการผูกขาด ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อันเป็นระบบที่กรมประชาสัมพันธ์ เป็นผู้กำกับดูแล 3) ร่างกฎหมายควรห้ามกิจการกระจาย เสียงสาธารณะแสวงหารายได้จากโฆษณาสินค้า 4) ร่างกฎหมายควรจะต้องจำกัดอำนาจของ กสช. ในการ ตรวจสอบเซอร์เนื้อหารายการ ยกเว้นเนื้อหา 3 ประเภท ได้แก่ เนื้อหาที่อาจส่งผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เนื้อหาที่อาจเป็นอันตรายต่อสาธารณะ หรือเนื้อหาที่ อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็กและเยาวชน (“Changes Sought,” 2000)

ในปี 2550 มีรายงานข่าวเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ฉบับใหม่ ซึ่งในที่สุดมีการประกาศใช้เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2551 (“Thai Cabinet,” 2007) ในกฎหมายฉบับนี้ มีประเด็น สำคัญเกี่ยวกับวิทยุชุมชนอยู่ 3 ประเด็น คือ 1) กฎหมาย กำหนดให้แบ่งประเภทการประกอบกิจการกระจายเสียง ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ กิจการกระจายเสียงเพื่อ สาธารณะ เพื่อชุมชน และเพื่อการพาณิชย์ และกฎหมาย ยังได้ห้ามกิจการประเภทบริการสาธารณะ และบริการ ชุมชนแสวงหากำไรจากการประกอบกิจการข้อห้ามดังกล่าว เกิดขึ้นจากปัญหาที่กรมประชาสัมพันธ์พยายามจำกัด การเติบโตของสถานีวิทยุชุมชน ด้วยการประกาศให้ สถานีวิทยุชุมชนต้องมาขึ้นทะเบียนกับกรมประชาสัมพันธ์ ในปลายปี 2547 และเพื่อเป็นแรงจูงใจให้สถานีเหล่านี้ ยินยอมมาขึ้นทะเบียน กรมประชาสัมพันธ์ได้อนุญาตให้ สถานีที่มาลงทะเบียนสามารถมีโฆษณาได้ไม่เกิน 6 นาที

ต่อชั่วโมง (“Community Radio Operators,” 2004) อย่างไรก็ดี แทนที่มาตรการดังกล่าวจะจำกัดการขยายตัวของวิทยุชุมชน กลับกลายเป็นว่ามีสถานีวิทยุชุมชนเกิดใหม่ที่ก่อตั้งโดยกลุ่มธุรกิจและปัจเจกบุคคลนับพันสถานี พวกเขาได้เข้ามาใช้ประโยชน์จากช่องโหว่ของนโยบายนี้ นายวิญญู เครื่องงาม รองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้ระบุว่า “มีผู้ผลิตรายการวิทยุประมาณ 2,000 ราย ซึ่งในจำนวนนี้มี 500 ราย ที่ได้มาลงทะเบียนกับรัฐ ส่วนที่เหลือประกอบกิจการโดยผิดกฎหมาย” (“Radio Deals,” 2009) มองอีกแง่หนึ่ง กลยุทธ์ดังกล่าวของกรมประชาสัมพันธ์ได้ผลตรงข้ามกับที่ตั้งใจไว้ ผู้ซึ่งไม่เห็นด้วยกับการดำเนินการของกรมประชาสัมพันธ์ ได้แสดงความไม่พอใจว่า “การเปิดให้มีโฆษณาในวิทยุชุมชนทำให้จิตวิญญาณของวิทยุชุมชนล่มสลาย” (“Radio Deals,” 2009) ประเด็นสำคัญประการที่ 2) พระราชบัญญัติกำหนดว่า ให้ใบอนุญาตประกอบกิจการมีอายุ 7 ปี และสามารถยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตได้ และประเด็นที่ 3) คณะกรรมการ กสทช. จะเป็นองค์กรใหม่ที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลทั้งกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรคมนาคม

กรอบย่อยที่ (2) การทำให้สถานีวิทยุชุมชนมีสถานะถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งเป็นเรื่องที่มีการโต้เถียงอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาที่ศึกษา มีการเรียกร้องให้รัฐบาลเร่งรัดกระบวนการในการแก้ปัญหา Marty Durlin ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยุชุมชนจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้รับเชิญให้มาร่วมแบ่งปันความรู้ในการประชุมปฏิบัติการวิทยุชุมชนในประเทศไทย ได้กล่าวว่าวิทยุชุมชนเป็นเครื่องมือที่ดีสำหรับเสรีภาพในการพูด (Free speech) “สิ่งที่เราเห็นอยู่ในสื่อทุกวันนี้ เป็นสิ่งที่ครอบงำโดยภาคธุรกิจ มันไม่ใช่เสียงของประชาชน ... ฉันไม่คิดว่าการพูดอย่างเสรีเป็นเรื่องที่รัฐบาลต้องหวาดกลัวหรือวิตกกังวล” (Rojanaphruk, 2003)

อย่างไรก็ตาม ความพยายามที่จะออกกฎหมายเพื่อให้สถานีวิทยุชุมชนเป็นองค์กรที่ถูกต้องตามกฎหมายนั้นไม่เคยไปถึงฝั่งฝัน ดังนั้นสถานะที่ไม่ชัดเจนทางกฎหมายเช่นนี้ทำให้สถานีวิทยุชุมชนตกเป็นเป้าหมายถูกรัฐบาลนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการคุกคามและข่มขู่ว่า

จะสั่งปิดสถานี ตัวอย่างเช่น ในปี 2548 นายวุฒิพงศ์ พงศ์สุวรรณ ที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีได้แนะนำกรมประชาสัมพันธ์ว่า ควรจะสั่งปิดสถานีวิทยุชุมชนที่ส่งสัญญาณรบกวนสถานีวิทยุกระแสหลัก “เพราะดูเหมือนว่าจะไม่มีกฎหมายควบคุมสถานีวิทยุชุมชนเหล่านี้” (“Thailand Cracks,” 2005) ในขณะที่ น.ส.สุกัญญา กลางณรงค์ เลขาธิการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.) ได้แย้งว่า ไม่ใช่หน้าที่ของกรมประชาสัมพันธ์ในการทำให้สถานีวิทยุชุมชนถูกต้องตามกฎหมาย แต่เป็นงานของคณะกรรมการ กสทช. และกรมประชาสัมพันธ์ไม่ควรจะวางหลักเกณฑ์ที่อาจจะนำไปสู่การข่มขู่คุกคามสถานีวิทยุชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานีที่วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล เธอได้แสดงความห่วงใยในเรื่องนี้และตั้งคำถามว่า “ทำไมสถานีวิทยุชุมชนที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งเสี่ยงที่จะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลกลับไม่ถูกจัดการ” (“Thailand Cracks,” 2005)

นายสุรนนท์ เวชชาชีวะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีได้ปฏิเสธข้อกล่าวหาที่ว่า ตัวเขาเองเป็นผู้สั่งลงโทษสถานีวิทยุชุมชนคลื่น FM 92.25 MHz ขึ้นรุนแรงเนื่องจากสถานี “วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล” (Srivalo & Pinijparakarn, 2005) ในทางตรงกันข้าม เขาได้ให้เหตุผลในการที่สถานีถูกสั่งปิดว่า เป็นเพราะสถานีนี้เพิ่มกำลังส่งเป็น 1,000 วัตต์ (Sinlapalavan & Raksaseri, 2005) เขายังตำหนิว่า สถานีวิทยุชุมชนที่ออกอากาศด้วยกำลังส่งที่เกินกว่ากฎหมายกำหนด “จะไปรบกวน (วิทยุ) การบินและอาจมีอันตรายต่อความปลอดภัยของผู้โดยสาร เราจะไปขอคำสั่งจากคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) เพื่อปิดสถานีวิทยุชุมชนเหล่านี้ หากบรรดาสถานีเหล่านี้ไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งภายใน 1 สัปดาห์” (Srivalo & Pinijparakarn, 2005)

ด้วยผลจากคำสั่งดังกล่าวทำให้มีสถานีวิทยุชุมชน 17 แห่งถูกปิด นายอภิชาติ ศักดิเศรษฐ์ โฆษกคณะกรรมการด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม แห่งสภาผู้แทนราษฎรได้ระบุว่า ในจำนวนสถานีที่ถูกปิด มี 7 สถานีที่ส่งสัญญาณรบกวนสัญญาณของวิทยุการบิน ส่วนสถานีที่เหลือฝ่าฝืนกฎ 30-30-15 (“Thai Telecom,” 2005)

ทั้งนี้ กฎ 30-30-15 มีที่มาจากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อปี 2545 ซึ่งกำหนดให้วิทยุชุมชนสามารถออกอากาศโดยใช้เครื่องส่งสัญญาณที่มีกำลังส่งไม่เกิน 30 วัตต์ ความสูงเสาอากาศไม่เกิน 30 เมตร รัศมีออกอากาศไม่เกิน 15 กิโลเมตร หนังสือพิมพ์ได้ติดตามรายงานข่าวดังกล่าวในเดือนกันยายน ปี 2548 โดยรายงานว่ารัฐบาลตรวจสอบพบสถานีวิทยุชุมชน 180 แห่งที่ไม่ปฏิบัติตามกฎดังกล่าว และสัญญาณการออกอากาศยังไปรบกวนสัญญาณการสื่อสารการจราจรทางอากาศ อย่างไรก็ตาม รัฐไม่ได้มีการลงโทษสถานีวิทยุชุมชนในกลุ่มนี้ทั้งหมด มีเพียง 13 สถานีที่ถูกปิด (“Community Radio,” 2005; “Errant Radio,” 2005)

เป็นเรื่องแปลกที่การออกอากาศของสถานีวิทยุชุมชนในระบบ FM จะสามารถเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดการรบกวนสัญญาณวิทยุการบินหรือจราจรทางอากาศตามปกติแล้ว ย่านความถี่ของนานาชาติที่ใช้ในการบินพาณิชย์ได้แบ่งส่วนไว้ โดยมีขอบเขตระหว่าง 108-136 MHz ซึ่งเป็นย่านความถี่ที่อยู่สูงกว่าความถี่ FM ที่ใช้ออกอากาศเพื่อการกระจายเสียง (88-108 MHz) นอกจากนี้ทำไมวิทยุชุมชนที่ออกอากาศด้วยเครื่องส่งที่มีกำลังส่งต่ำกว่าจึงสามารถไปรบกวนสถานี FM กระแสหลักที่มีกำลังส่งสูงกว่า แต่คลื่นความถี่สถานี FM กระแสหลักกลับไม่รบกวนสัญญาณวิทยุการบิน เรื่องนี้กลับไม่ถูกอธิบาย

นายเชน เทือกสุบรรณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุราษฎร์ธานี รองประธานคณะกรรมการการสื่อสารและโทรคมนาคม สภาผู้แทนราษฎร ออกมาระบุว่า รัฐบาลไม่มีแนวทางในการดูแลปัญหาเรื่องการรบกวนกันของสัญญาณวิทยุเพราะยังไม่มีกรรมการ กสช. ซึ่งมีอำนาจกำกับดูแลเรื่องนี้ในทางกฎหมาย เขายังเสนอแนะว่า “อันที่จริงแล้วควรจะใช้พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. 2498 ในการลงโทษสถานีที่ไม่มีใบอนุญาตซึ่งทำผิดกฎหมายและส่งสัญญาณรบกวนวิทยุการบิน แต่ทำไมกลับไม่มีการดำเนินการ” (“Small Stations,” 2005) ขณะที่รัฐบาลได้สั่งการให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เชียงใหม่และจังหวัดตรังใช้อำนาจสั่งให้สถานีวิทยุชุมชนที่ฝ่าฝืนข้อกำหนด 30-30-15 ยุติการออกอากาศ (“Small Stations,” 2005)

กระบวนการรับรองสถานภาพของสถานีวิทยุชุมชนให้ถูกต้องตามกฎหมาย ถูกนำเสนอเป็นข่าวอีกครั้งในเดือนมีนาคม 2551 คณะกรรมการ กทช. ประกาศว่าจะให้ใบอนุญาตชั่วคราวมีอายุ 1 ปีแก่สถานีวิทยุชุมชน (Mongkolporn, 2008a) ในกรณีนี้ กทช.ได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาจำนวน 22 คน ตามมาตรา 79 ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 เพื่อรับผิดชอบงานด้านนี้ (“Broadcast Rules,” 2008) คณะกรรมการชุดนี้ได้จัดทำประชาพิจารณ์ทั่วประเทศเพื่อที่จะรวบรวมข้อมูลในการจัดทำแผนแม่บทในการกำหนดกติกาการออกใบอนุญาต (Mongkolporn, 2008b)

ในปี 2552 คณะกรรมการ กทช. ได้ออกประกาศเปิดให้สถานีวิทยุชุมชนมาลงทะเบียนโดยมีระยะเวลา 1 เดือนเริ่มตั้งแต่วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2552 ตามมาตรา 66 ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ซึ่งบัญญัติว่าสถานีที่ออกอากาศทั้งหมดรวมถึงสถานีวิทยุชุมชนต้องได้รับการอนุญาตหรือใบอนุญาตในการประกอบกิจการ โดย พล.อ.ชูชาติ พรหมประสิทธิ์ ประธาน กทช. ระบุว่า “สถานีวิทยุชุมชนทุกแห่งต้องมาลงทะเบียนภายใน 30 วัน เพื่อขอใบอนุญาตประกอบกิจการ” (“Thai Community,” 2009) รายงานข่าวต่อมาระบุว่า สถานีวิทยุชุมชนร้อยละ 99 ได้มาลงทะเบียน แต่มีประมาณ 100-200 สถานีที่ไม่ได้มาลงทะเบียน ซึ่งสถานีวิทยุชุมชนดังกล่าวอาจได้รับการตัดคลื่นลงโทษให้จำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 5,000,000 บาท (ประมาณ 1.67 แสนเหรียญดอลลาร์สหรัฐ) หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในปีถัดมาคือเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2553 คณะกรรมการ กทช. ได้ขยายเวลาการอนุญาตออกอากาศแก่สถานีวิทยุชุมชนซึ่งลงทะเบียนไว้แล้ว ออกไปอีก 300 วัน เพราะกระบวนการออกใบอนุญาตยังจัดทำไม่แล้วเสร็จ ซึ่งคณะกรรมการได้ออกมาระบุว่า พร้อมจะออกใบอนุญาตได้ 5 สถานี และคาดว่าจะสามารถออกใบอนุญาตได้อีก 55 สถานีภายในสิ้นปี 2553 ในระหว่างกระบวนการที่ยืดเยื้อนี้ คณะกรรมการ กทช.ได้ตรวจพบสถานีวิทยุชุมชน 757 สถานีฝ่าฝืนข้อตกลง ในจำนวนนี้

มี 14 สถานีที่ถูกยกเลิกการอนุญาตชั่วคราว (“Draft Licensing,” 2010)

กรอบย่อยที่ (3) คณะผู้วิจัยได้พบรายงานข่าวความขัดแย้งเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการสรรหาและการจัดตั้งคณะกรรมการ กสทช. และ กสทช. ข่าวในเรื่องนี้มีการรายงานอย่างกว้างขวาง ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 รายงานข่าวกล่าวถึงการสมคบคิดกันในกระบวนการสรรหากรรมการ กสทช. และมีข้อเสนอว่า คณะกรรมการสรรหาควรถูกล้มเลิก ก่อนหน้านั้นมีรายงานข่าวเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของศาลปกครองกลางที่ชี้ว่าผู้ได้รับการสรรหาเป็นกรรมการ กสทช. จำนวน 2 คน จาก 14 คน ขาดคุณสมบัติเนื่องจากมีผลประโยชน์ทับซ้อน (“NBC Selection,” 2002) ต่อมา ปี 2548 มีรายงานข่าวในประเด็นเดียวกันนี้อีกโดยนายเจมส์ คีดี ปันทอง สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้แสดงความเห็นคัดค้านรายชื่อผู้ได้รับการสรรหาให้เป็นกรรมการ กสทช. ทั้ง 7 คน นายเจมส์ คีดี ระบุว่า “ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการ กสทช. ทั้ง 14 คน ถูกตั้งคำถามเรื่องภูมิหลัง การมีผลประโยชน์ทับซ้อน และมีความใกล้ชิดกับกลุ่มธุรกิจ รัฐบาลและทหาร” (“NBC Board,” 2005) เขายังขยายความว่า “มีกรรมการสรรหาบางคนถูกศาลปกครองสูงสุดชี้ว่าขาดคุณสมบัติในการสรรหาที่แล้ว (เมื่อปี 2545)” (“NBC Board,” 2005) ด้วยผลคำวินิจฉัยดังกล่าว เขาจึงโต้แย้งว่ากระบวนการสรรหาผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการ กสทช. เป็นไปโดยมิชอบและไม่สามารถยอมรับได้

ระหว่างที่มีการวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องดังกล่าว วุฒิสภาเสียงข้างมากได้มีมติเลือกผู้ได้รับการเสนอชื่อจำนวน 7 คน เป็นกรรมการ กสทช. เมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2548 จากนั้น คณะกรรมการ กสทช. มีการประชุมกันครั้งแรกเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2548 โดยมีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาการประกอบกิจการของสถานีวิทยุชุมชน คณะกรรมการ กสทช. ได้จัดลำดับความสำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) วิทยุชุมชนมีบทบาทหน้าที่บริการชุมชน ไม่ใช่เพื่อแสวงหากำไร 2) ไม่ให้มีการโฆษณา 3) ไม่ดำเนินการเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด คณะกรรมการ กสทช.

จะจัดการกับสถานีวิทยุชุมชนที่ส่งสัญญาณรบกวนวิทยุการบิน และจะมีบทลงโทษที่รุนแรง (“Thai Broadcasting,” 2005)

อย่างไรก็ตาม ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ศาลปกครองกลางมีคำวินิจฉัยให้กระบวนการสรรหา คณะกรรมการ กสทช. เป็นโมฆะ ส่งผลให้กรรมการ กสทช. ทั้ง 7 คน ที่ได้รับการคัดเลือกจากวุฒิสภานั้นเป็นโมฆะไปด้วยโดยอัตโนมัติ หลังจากนั้นกรรมการสรรหา กสทช. และผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการ กสทช. บางคนเตรียมที่จะอุทธรณ์ต่อศาลปกครอง แต่นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ออกมาระบุว่า รัฐบาลจะไม่อุทธรณ์ต่อศาล ในทางตรงกันข้าม จะแก้ปัญหาดังกล่าวโดย “เสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายให้คณะกรรมการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการกระจายเสียง ในช่วงที่ยังไม่มีคณะกรรมการ กสทช.” (“NBC Selection Process,” 2005)

แผนการแก้ไขปัญหามาของนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี จากการที่ศาลปกครองมีคำวินิจฉัยดังกล่าว ถูกโต้แย้งทันทีจากผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ นักกิจกรรมทางสังคม และนักวิชาการ ขณะที่นายอานาจ คล้ามไพบูลย์ โฆษกพรรคประชาธิปัตย์ ออกมาระบุว่า “แผนดังกล่าวเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมาย จะเอื้อประโยชน์ให้คนบางกลุ่มมากกว่าจะมีประโยชน์ต่อสาธารณชนวงกว้าง” (“NBC Selection Process,” 2005) น.ส.สุกัญญา กลางณรงค์ เลขาธิการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.) เดือนธันวาคมว่า “ต้องไม่มีการกระทำใดๆ ที่ทำให้น่าสงสัยว่า รัฐบาลมีวาระซ่อนเร้นในการดำเนินการดังกล่าว” (“NBC Selection Process,” 2005) เธอยังแนะนำว่า รัฐบาลต้องเริ่มกระบวนการสรรหา กสทช. รอบใหม่อย่างโปร่งใส และควรเชิญนักวิชาการและภาคประชาสังคมมาร่วมกันแสดงความคิดเห็น (“NBC Selection Process,” 2005)

แม้ว่าจะมีเสียงคัดค้านแผนการแก้ปัญหาที่เสนอโดยนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี แต่แผนดังกล่าวก็ถูกทำให้เป็นจริงขึ้นมาในปี 2551 ทั้งนี้ เนื่องจากการรัฐประหารในเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 ได้ยกเลิก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ประกาศใช้ในปี 2550 มีมาตรา 47 ซึ่งบัญญัติว่า ให้มีองค์กรอิสระเพียงองค์กรเดียวที่จะมากำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมและกิจการการกระจายเสียงไปพร้อมกัน มาตรานี้กำหนดให้องค์กรกำกับดูแลองค์กรใหม่มีชื่อว่าคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. ซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นการรวม 2 องค์กรก่อนหน้านี้คือ กสช. และ กทช. เข้าด้วยกัน ทั้งนี้ มาตรา 78 ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ได้เพิ่มอำนาจให้ กทช. เป็นผู้เข้ามากำกับดูแลกิจการกระจายเสียงทั้งหมดของประเทศในระหว่างที่ยังไม่มี กสทช. ด้วย

การเจรจาเกี่ยวกับการคัดเลือกกรรมการ กสทช. ได้เริ่มต้นขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ 2553 เมื่อร่างกฎหมายองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ฉบับใหม่ได้ถูกเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ร่างกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดไว้ว่า กรรมการ กสทช. จำนวน 11 คน จะถูกเลือกมาจากผู้ได้รับการเสนอชื่อ 44 คน ระหว่างนั้นมีการสรรหากรรมการ กสทช. ใหม่จำนวน 4 คน แทนตำแหน่งที่ว่างลง เนื่องจากยังไม่มีองค์กร กสทช. เพราะกฎหมายองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ที่กำหนดเรื่องการคัดเลือกกรรมการ กสทช. ยังอยู่ในกระบวนการนิติบัญญัติ (“New NBTC,” 2010)

2. กรอบรัฐบาลข่มขู่คุกคามสถานีวิทยุชุมชน (Government Threats to CRS Frame)

กรอบที่สองซึ่งพบในการศึกษาครั้งนี้ คือเรื่องรัฐบาลข่มขู่คุกคามสถานีวิทยุชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งๆ ที่วิทยุชุมชนบางส่วนเชื่อมโยงกับรัฐบาลที่อยู่ในอำนาจ แต่รัฐบาลมีความโน้มเอียงที่จะมองวิทยุชุมชนว่าเป็นสิ่งที่คุกคามรัฐบาล ดังนั้น จึงได้มีการใช้กลยุทธ์ต่างๆ เข้ามาควบคุมหรือกระทั่งกำจัดสถานีเหล่านี้ ภายใต้กรอบที่สองนี้คณะผู้วิจัยพบกรอบย่อย 4 เรื่อง ได้แก่ (1) ความพยายามของกรมประชาสัมพันธ์ที่จะนำวิทยุชุมชนมาอยู่ภายใต้การควบคุมของตนเองโดยตรง (2) การใช้ข้ออ้างต่างๆ นานา ในการปิดสถานีวิทยุชุมชนที่เป็นเป้าหมาย

ทางการเมือง (3) ความพยายามของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ที่จะควบคุมหรือปิดสถานีวิทยุชุมชนที่เป็นฝ่ายตรงกันข้าม ในขณะที่เดียวกันก็ส่งเสริมสถานีที่สนับสนุนฝ่ายตน และ (4) ความพยายามที่จะหยุดยั้งสถานีที่สนับสนุน พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และสถานีคนเสื้อแดง ในยุคของรัฐบาลที่จัดตั้งโดยคณะทหารภายหลังรัฐประหาร ปี 2549 และในรัฐบาลชุดถัดมา

(1) กรอบข่าวย่อยที่ 1 การพยายามควบคุมวิทยุชุมชนโดยกรมประชาสัมพันธ์ ในช่วงแรกของการก่อกำเนิดวิทยุชุมชน ดูเหมือนว่ารัฐบาลในขณะนั้นไม่ทันได้ตั้งตัวที่จะรับมือกับสื่อกระจายเสียงรูปแบบใหม่และไม่อยู่ในการควบคุมของรัฐอย่างวิทยุชุมชน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่ากิจการกระจายเสียงนั้นถือว่าอยู่ภายใต้อาณัติของรัฐบาลมาโดยตลอด แต่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในปี 2540 ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนถึงหลักการที่ว่า คลื่นความถี่เป็นทรัพยากรสื่อสารของสาธารณะไม่ใช่ของรัฐบาล ภายใต้กรอบคิดดังกล่าว หนังสือพิมพ์ได้รายงานข่าวเกี่ยวกับวิธีการต่างๆ ของเจ้าหน้าที่รัฐที่จะนำสถานีวิทยุชุมชนมาอยู่ในการควบคุมของพวกเขา

ในเบื้องต้นกรมประชาสัมพันธ์ได้ยืนยันว่ากรมฯ มีความรับผิดชอบที่จะดูแลวิทยุชุมชน รายงานข่าวขนาดยาวชิ้นหนึ่งของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ได้นำเสนอคำบรรยายของนางเอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ ประธานสถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชนในงานสัมมนาที่จัดโดยกรมประชาสัมพันธ์ รายงานข่าวได้อ้างคำพูดของเธอว่า “ได้ติดตามประเด็นสิทธิและเสรีภาพของสื่อสาธารณะในประเทศไทยมา 7 ปี แต่พบว่าสื่อสาธารณะ (วิทยุชุมชน) ไม่เคยมีอิสระอย่างแท้จริงจากรัฐบาลตามที่มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540” (“State Still Dominates,” 2004) เพื่อแสดงอำนาจในการควบคุมวิทยุชุมชน กรมประชาสัมพันธ์ได้ออกประกาศบังคับให้สถานีวิทยุชุมชนมาขึ้นทะเบียนกับกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งทำให้เกิดเสียงคัดค้านอย่างร้อนแรงในกลุ่มวิทยุชุมชน มีรายงานข่าวในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์เมื่อปี 2547 ว่า “ผู้ประกอบการวิทยุชุมชนทั่วประเทศพร้อมที่จะลุกขึ้นสู้กับกรมประชาสัมพันธ์ที่บังคับให้สถานีวิทยุชุมชนมาขึ้นทะเบียนก่อนสิ้นปี

พวกเขาบอกว่ากรมประชาสัมพันธ์มีวาระซ่อนเร้นในเรื่องนี้” รายงานข่าวชิ้นนี้ยังรายงานโดยอ้างคำพูดของนายกน ก มณีวงศ์ สมาชิกสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติและผู้ประสานงานเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคเหนือ จ.ลำพูนว่า “มั่นใจว่าถ้ามีการทำให้วิทยุชุมชนอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมประชาสัมพันธ์ พวกเราก็จะกลายเป็นเครื่องมือในการรณรงค์ทางการเมือง” (“Community Radio Operators,” 2004) ในช่วงเวลาเดียวกันนั้น หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นได้รายงานว่ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อชู่ว่าจะยื่นหนังสือร้องเรียนถ้ากรมประชาสัมพันธ์ยังพยายามจะเข้ามาจัดการควบคุมวิทยุชุมชน บทความชิ้นนี้ได้รายงานว่ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อเห็นว่า แผนการขึ้นทะเบียนดังกล่าวอาจจะเป็นความพยายามที่จะควบคุมวิทยุชุมชนโดยภาครัฐและภาคธุรกิจ ซึ่งเท่ากับเป็นความพยายามที่จะยึดสื่อทางเลือกของประชาชนที่ดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ (“Reformists Claim,” 2004)

ความพยายามของนักกิจกรรมที่จะเรียกร้องความสนใจจากสังคมดูจะประสบความสำเร็จ ในปีต่อมา วุฒิสภาได้นำประเด็นดังกล่าวมารับฟังความคิดเห็นเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อร้องเรียนที่ว่ารัฐบาลเข้ามาแทรกแซงวิทยุชุมชน มีรายงานข่าวชิ้นเล็กๆ ในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นเกี่ยวกับเรื่องนี้เนื้อหาในรายงานข่าวเน้นไปที่ความไม่พอใจของผู้ดำเนินการวิทยุชุมชนที่กรมประชาสัมพันธ์รุกเข้าไปจัดการสถานีวิทยุชุมชนเหล่านี้อย่างไม่เหมาะสม รายงานข่าวระบุว่า นายกำพล ภูมณี สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดปราจีนบุรีบอกว่าได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้ประกอบกิจการวิทยุชุมชน 40 สถานี และพบว่า “รัฐบาลพยายามปิดกั้นกลุ่มวิทยุชุมชนที่อยู่ฝ่ายตรงข้าม” (“Senators Hone,” 2005)

(2) กรอบข่าวย่อยที่ 2 ปฏิบัติการรูปแบบต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐในการโจมตีสถานีวิทยุชุมชนในหลายกรณีที่มีการรายงานข่าวชี้ให้เห็นว่ รัฐบาลเลือกที่จะ

คุกคามสถานีวิทยุแห่งใดแห่งหนึ่งที่ทำตนเป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาลมากกว่าที่จะเข้าไปควบคุมสถานีวิทยุชุมชนทั่วประเทศพร้อมกันหมด แต่ก็เห็นได้ชัดว่ การที่รัฐบาลสามารถควบคุมหรือปราบปรามสถานีใดสถานีหนึ่งได้สำเร็จ ย่อมส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจของสถานีอื่นๆ ผู้ประกอบการย่อมเกิดความกังวลและหวาดกลัวเป็นธรรมดา

หนึ่งในความพยายามที่น่าประหลาดใจอย่างยิ่งของรัฐบาลคือ การยืนยันว่าการออกอากาศของสถานีวิทยุชุมชนไปรบกวนคลื่นความถี่วิทยุการบิน ข้ออ้างนี้ถูกรายงานในบทความหลายชิ้นที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 2548 หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ได้รายงานข่าวการเสวนา 2 ครั้ง ที่จัดโดยนายสุรนนท์ เวชชชิวะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้ออกมาเตือนว่ “จะไม่ยอมให้คลื่นวิทยุชุมชนรบกวนคลื่นความถี่วิทยุการบินอีกต่อไป” (“Community Radio Transmissions,” 2005) สำนักข่าวบีบีซีได้รายงานข่าวโดยอ้างรายงานของหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น กรณีสถานีวิทยุชุมชน 7 แห่ง ที่ลำปางถูกสั่งปิด และถูกแจ้งข้อหาว่าสัญญาณออกอากาศไปรบกวนสัญญาณวิทยุการบิน สถานีวิทยุชุมชนทั้ง 7 แห่ง ได้แก่ FM 88.50, FM 96.00, FM 99.50, FM 100.50, FM 102.50 and FM 104.00 (“Thai Government Orders,” 2005) ในช่วงนี้มีรายงานข่าวในลักษณะเดียวกันอีกจำนวนหนึ่งในหนังสือพิมพ์

มีรายงานข่าวหลายชิ้นเกี่ยวกับการใช้อำนาจรัฐในการจัดการกับสถานีใดสถานีหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจง ตัวอย่างเช่น ในรายงานข่าวขนาดยาวชิ้นหนึ่ง บีบีซีได้อ้างถึง ข่าวในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ว่ มีเกษตรกรรายหนึ่งซึ่งประกอบกิจการวิทยุชุมชนชื่อนายเสถียร จันทรร ถูกนำตัวมาขึ้นศาลจังหวัดอ่างทอง โดยเขากลายเป็นจำเลยในคดีที่กรมประชาสัมพันธ์และกรมไปรษณีย์โทรเลขฟ้องร้องกล่าวหาว่า เขาทำผิดกฎหมายในข้อหาการออกอากาศโดยไม่ได้รับอนุญาต (Bangprapa, 2005)

ในที่สุดศาลได้พิพากษาว่า นายเสถียร มีความผิดฐานฝ่าฝืนกฎหมายวิทยุคมนาคม⁵ เขาถูกสั่งจำคุก แต่ได้รับการลดโทษจำคุกเหลือ 4 เดือนเนื่องจากให้การเป็นประโยชน์ โดยโทษจำคุกให้รอลงอาญา 2 ปี เขาถูกปรับ 40,000 บาท (“Thai Court Jails,” 2006)

ท่ามกลางเหตุผลต่างๆ นานาที่รัฐยกมาเป็นข้ออ้างในการจัดการกับสถานีวิทยุชุมชน มีกรณีที่น่าสนใจที่ฝ่ายรัฐพุ่งเป้าไปที่เนื้อหารายการและกล่าวหาว่ามีลักษณะ “ยุยงให้เกิดความแตกแยก” บีบีซีได้รายงานข่าวอ้างหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ซึ่งเสนอข่าวกรณีนายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ในสมัยรัฐบาลประชาธิปัตย์) ช่มชู้ว่าจะปิดสถานีที่ออกอากาศเนื้อหาในลักษณะดังกล่าว นายสาทิตย์ได้สื่อให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เขาหมายถึงรายการที่มีเนื้อหาปลุกเร้าทางการเมือง แม้ว่านายสาทิตย์จะพูดถึงสถานีวิทยุชุมชน แต่เขากลับเจาะจงไปที่สถานี “ดี สเตชัน” ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์ที่ดำเนินการโดยกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ซึ่งเป็นกลุ่มที่สนับสนุน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีที่ถูกสั่งปิดชั่วคราวโดยเจ้าหน้าที่ นายสาทิตย์ระบุว่า สถานี “ดี สเตชัน” จะออกอากาศใหม่ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับเนื้อหารายการของทางสถานี (“Politically Incendiary,” 2009)

(3) กรอบข่าวย่อยที่ 3 การที่รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร พยายามปิดปากสถานีวิทยุชุมชนที่เป็นฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองที่ร่วมมือกับฝ่ายค้าน ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมสถานีที่สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล มีตัวอย่างของสถานีที่เสนอเนื้อหาต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ที่ถูกคุกคามเมื่อต้นปี 2549 เมื่อสถานีแห่งนั้นได้รายงานข่าวการชุมนุมประท้วงรัฐบาลที่หน้าทำเนียบ รายงานข่าว

ของหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นระบุว่า “ผู้บริหารระดับสูงของกรมประชาสัมพันธ์ได้นำตำรวจกองปราบปรามจู่โจมสถานีวิทยุชุมชน FM 92.25 MHz” แม้ว่าจะไม่มีใครถูกจับกุม แต่ตำรวจก็ได้เข้าตรวจค้นสถานีดังกล่าว (“Thai Police Raid,” 2006) ปฏิบัติการที่คัดค้านการปิดปากสื่อในลักษณะนี้ถูกนำเสนออย่างกว้างขวาง มีรายงานชิ้นหนึ่งในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ได้อ้างถึงทัศนคติวิพากษ์เรื่องสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศไทยของคณะกรรมการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน (CPIJ) นายฉนวน คริสปิน (Shawn Crispin) ที่ปรึกษาคณะกรรมการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนแห่งเอเชีย หรือ The Committee to Protect Journalists Asia (CPJ Asia) ได้เปรียบเทียบรัฐบาลประธานาธิบดี เฟอร์ดินานด์ มาร์กอส แห่งฟิลิปปินส์ กับรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ของไทย เขาชี้ให้เห็นว่ามาร์กอส “เคยตอนหรือทำลายสื่อมวลชนฟิลิปปินส์มาแล้ว” และ “ทักษิณ ชินวัตร ก็กำลังทำสิ่งเดียวกัน” (Vedelago, 2006)

มีสารคดีขนาดยาวในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นชิ้นหนึ่งเขียนเล่ารายละเอียดของสถานีวิทยุชุมชนแห่งหนึ่งซึ่งเคยเสนอเพลงลูกทุ่ง แต่เริ่มเปลี่ยนไปจัดรายการประเภทสนทนา และเปิดให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาในรายการมากขึ้น รายการแนวโฟนอนิรยการหนึ่งของสถานีให้เวลาส่วนใหญ่กับการแสดงความคิดเห็นของผู้ฟังในหลากหลายประเด็น แต่ส่วนใหญ่จะเป็นประเด็นทางการเมือง และ “ความคิดเห็นส่วนใหญ่สนับสนุนรัฐบาล” หนึ่งในรายการเหล่านี้คือรายการ “เมืองไทยรายวัน” ซึ่งตั้งชื่อเพื่อล้อเลียนรายการ “เมืองไทยรายสัปดาห์” ซึ่งเป็นรายการที่ต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ของนายสนธิ ลิ้มทองกุล เจ้าพ่อแห่งวงการศึกษา (Raksaseri, 2006)

⁵ เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ศาลอาญาจังหวัดอ่างทองได้พิพากษาให้ นายเสถียร จันทิมาธร ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเกษียณ คลื่นความถี่เอฟเอ็ม 92.25 เมกกะเฮิร์ต มีความผิดฐานมิและใช้เครื่องวิทยุคมนาคมโดยไม่ได้รับอนุญาตตาม พ.ร.บ.วิทยุคมนาคม พ.ศ. 2498 มีโทษจำคุก 4 เดือน ปรับ 4 หมื่นบาท โดยโทษจำคุกให้รอลงอาญา 2 ปี และริบของกลาง เป็นคดีแรกของไทยฐานตั้งวิทยุชุมชนโดยไม่ได้รับอนุญาต (ข้อมูลเพิ่มเติมโดยผู้แปล อ้างอิงจาก: เว็บไซต์ประชาไท <http://prachatai.com/node/7254/talk>, เข้าถึงข้อมูลวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2555)

(4) กรอบข่าวย่อยที่ 4 การกระทำของรัฐบาล หลังจากที่รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ถูกยึดอำนาจในเดือนกันยายน 2549 รายงานข่าวในช่วงแรกมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่รัฐบาลที่จัดตั้งโดยทหารดำเนินการปราบปรามสถานีที่รัฐบาลเชื่อว่าสนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร การดำเนินการของรัฐบาลถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากและมีการเขียนรายงานข่าวเกี่ยวกับประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้อย่างขึ้นในหน้าหนังสือพิมพ์ รัฐบาลชุดนี้และรัฐบาลชุดต่อมาที่ทหารให้การสนับสนุนได้ใช้วิธีการปิดกั้นสถานีของ “คนเสื้อแดง” ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สนับสนุน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีที่ถูกการรัฐประหารล้มล้างอำนาจ การปิดกั้นถูกยกระดับความเข้มข้นขึ้นอีกในช่วงที่การเมืองร้อนระอุระหว่างการชุมนุมประท้วงใหญ่ของ “คนเสื้อแดง” ในปี 2553 ท่ามกลางวิกฤตการณ์ทางการเมือง รัฐบาลขณะนั้นได้ดำเนินการโดยใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ปิดเว็บไซต์ สถานีโทรทัศน์ และสถานีวิทยุชุมชนที่สนับสนุนคนเสื้อแดง หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ได้รายงานว่ “สถานีวิทยุชุมชนคนเสื้อแดง FM 97.25 MHz ที่จังหวัดสมุทรปราการ ถูกกวนสัญญาณติดต่อกันหลายวัน” และหลังจากนั้น “การออกอากาศถ่ายทอดสดจากเวทีชุมนุมหลักที่ราชประสงค์ก็ถูกตัดสัญญาณ” บทความดังกล่าวรายงานต่อว่า “มีคนบอกว่าให้คนเสื้อแดงนำหลักฐานการเซ็นเซอร์ไปแสดงต่อผู้สื่อข่าวต่างประเทศที่สมาคมผู้สื่อข่าวต่างประเทศในประเทศไทยซึ่งอยู่ไม่ไกลจากสถานีมากนัก” (Rojanaphruk, 2010a)

ในช่วงที่มีการชุมนุมประท้วงรัฐบาล สถานีวิทยุชุมชนหลายแห่งที่ถูกระบุว่าสนับสนุนคนเสื้อแดงถูกสั่งปิดและอีกหลายสถานีอ้างว่าถูกกวนสัญญาณจนออกอากาศไม่ได้ ในเดือนสิงหาคม 2553 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ยอมรับว่าสถานีวิทยุชุมชนที่ถูกปิดยังไม่ได้รับอนุญาตให้ออกอากาศ เขากล่าวว่าสถานีวิทยุชุมชนของคนเสื้อแดง ได้ร้องขอที่จะออกอากาศอีกครั้งหนึ่ง หลังจากถูกรัฐบาลปิดไปในช่วงการชุมนุมประท้วงของคนเสื้อแดง อย่างไรก็ดี เขากล่าวย้ำว่า “รัฐบาลจะพิจารณาร้องขอเหล่านั้นไปตามแนวทางของข้อกฎหมาย” (“Thailand to Reconsider,” 2010)

ความเจ็บปวดโกรธแค้นยังฝังแน่นหลังจากเหตุการณ์ความไม่สงบผ่านพ้นไป ในเดือนสิงหาคม ผู้สนับสนุนคนเสื้อแดงพยายามที่จะค้นหาความจริงว่าเกิดอะไรขึ้นกับเพื่อนที่หายไประหว่างการชุมนุมประท้วง หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นได้รายงานว่ ศูนย์ข้อมูลประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการสลายการชุมนุม เดือนเมษายน-พฤษภาคม 2553 (ศปช.) ซึ่งตั้งขึ้นโดยกลุ่มนักวิชาการ ต้องการรวบรวมข้อมูลเพื่อเปิดเผยรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกลุ่มคนเสื้อแดงที่ถูกจับกุมคุมขัง รายงานระบุว่า มีผู้ถูกจับกุมอย่างน้อย 54 คน ที่ถูกคุมขังที่จังหวัดอุดรธานี ในจำนวนนี้มี 2 ราย ที่เป็นผู้จัดรายการวิทยุชุมชนถูกตั้งข้อหาว่า ยั่วยุปลุกปั่นให้เกิดการจลาจล และยังพบว่ามียุรายหนึ่งที่ถูกพิพากษาจำคุก 18 เดือน (Rojanaphruk, 2010b) ผู้สนับสนุนคนเสื้อแดงยังถูกเตือนเกี่ยวกับการทำผิดประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ว่าด้วยการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้สั่งการให้ฝ่ายความมั่นคงจับตาเว็บไซต์ซึ่งมีเนื้อหาละเมิดกฎหมายดังกล่าว รวมทั้งได้สั่งการให้หน่วยงานในสังกัดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) เฝ้าระวังสถานีวิทยุชุมชนที่อาจมีเนื้อหารายการหมิ่นสถาบัน (“Thai Defence Minister,” 2010)

3. กรอบวิทยุชุมชนในฐานะเป็นเครื่องมือทางการเมือง (CRS as a Political Tool Frame)

รายงานข่าวหนังสือพิมพ์กล่าวถึงการถือกำเนิดขึ้นของวิทยุชุมชนว่า ได้นำไปสู่ความเป็นไปได้ของการสื่อสารหลากหลายรูปแบบของชุมชนท้องถิ่น แม้ว่าสถานีวิทยุชุมชนจะทำประโยชน์มากมายหลายด้านแก่ชุมชน เช่น การส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น อนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น และเผยแพร่ข่าวสารของท้องถิ่น แต่หนังสือพิมพ์ยังได้รายงานถึงบทบาททางการเมืองของสถานีวิทยุชุมชนที่ดูจะสร้างความวิตกกังวลให้กับรัฐบาล สถานีวิทยุชุมชนที่มีบทบาททางการเมืองถูกรัฐบาลตักเตือนและถูกขู่ว่าจะถูกปิดสถานี ตัวอย่างเช่น

สถานีวิทยุชุมชนกาญจนบุรี ถูกกรมประชาสัมพันธ์สั่งการให้ยุติการออกอากาศ และหากไม่ทำตามก็จะถูกลงโทษปรับเป็นเงินวันละ 2,000 บาท (ประมาณ 67 ดอลลาร์สหรัฐ) และถูกจำคุก นายบุญส่ง จันทร์ส่องรัศมี จากสถานีวิทยุชุมชนกาญจนบุรี ออกมาถามว่า “ผมทำผิดอะไร? ... หรือเป็นเพราะว่า ผมออกมาคัดค้านโครงการท่อส่งก๊าซไทย-พม่า หรือเพราะว่ารัฐบาลกลัวว่า ชาวบ้านจะเข้มแข็งเกินกว่าที่จะควบคุมได้?” (Laohong & Wanichthanarak, 2002)

นางเอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ ประธานสถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน ได้แสดงความคิดเห็นต่อกรณีดังกล่าวว่า คำสั่งปิดสถานีวิทยุชุมชนของกรมประชาสัมพันธ์เป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 นางเอื้อจิตระบุว่า “กรมประชาสัมพันธ์ละเลยข้อเท็จจริงที่ว่า สถานีวิทยุชุมชนกำลังอยู่ในช่วงทดลองปฏิบัติการออกอากาศภายใต้การรับรองของกฎหมายสูงสุดของประเทศนี้” เธอยังระบุว่า คำสั่งของกรมประชาสัมพันธ์ดูเหมือนว่าจะมีแรงจูงใจทางการเมืองแฝงอยู่ ต้องการทำให้ชาวบ้านหวาดกลัว ไม่กล้าใช้วิทยุชุมชนคัดค้านต่อต้านโครงการของรัฐบาล (Laohong & Wanichthanarak, 2002)

อีกกรณีคือกรณีของชาวบ้านป่อนอก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่วางแผนจะจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนเพื่อเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในการคัดค้านโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้า (พลังงานถ่านหิน) ของรัฐบาลที่จะมีผลกระทบต่อชุมชนของพวกเขา (“Vox Populi,” 2002) อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านป่อนอกเหล่านี้ ดูเหมือนว่าจะตระหนักถึงปัญหาข้อกฎหมายของวิทยุชุมชน โดยนายเจริญ วัดอักษร แกนนำกลุ่มคัดค้านบอกว่า “กลุ่มชาวบ้านจะปรึกษาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่า พวกเขาได้รับอนุญาตให้ออกอากาศหรือไม่” (“Vox Populi,” 2002) อันที่จริง กรอบข่าวของหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเรื่องสถานะทางกฎหมายของสถานีวิทยุชุมชนดูจะมีความคลุมเครือ นั่นคือ ในขณะที่กรมประชาสัมพันธ์เห็นว่า สถานีวิทยุชุมชนทั้งหลายทำผิดกฎหมาย แต่นักวิชาการ และนักกิจกรรมทางสังคมได้อ้างสิทธิของวิทยุชุมชนที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เพื่อคัดค้านความสับสนดังกล่าว คณะรัฐมนตรี

ได้มีมติเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2545 ให้สถานีวิทยุชุมชนสามารถออกอากาศต่อไปได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายในฐานะศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชน (Sukin, 2002)

ในช่วง 2 ปีของการก่อตั้งวิทยุชุมชน จำนวนสถานีได้เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ในเดือนตุลาคม 2545 ผู้ประกอบการกว่า 2,000 คนได้จัดการประชุมเพื่ออภิปรายถึงอนาคตของสถานี และแสวงหาแนวทางปกป้องการดำเนินงานของพวกเขาซึ่งอยู่ในสภาพที่คลุมเครือทางกฎหมาย กลุ่มนี้ได้ร่วมกันก่อตั้งสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ หรือ Thailand Community Radio Federation (TCRF) ขึ้นมาเป็นองค์กรที่แสดงการรวมตัวของกลุ่มและเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของการปฏิรูปสื่อ (Sukin, 2002)

วันที่ 19 กันยายน 2549 กองทัพได้ทำรัฐประหารและขับไล่นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรออกจากตำแหน่ง แต่กลุ่มผู้สนับสนุนที่จงรักภักดีต่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ในจังหวัดบ้านเกิดของเขาในภาคเหนือ ได้ใช้วิทยุชุมชนเป็นสื่อในการส่งเสียงต่อต้านอย่างโกรธแค้น หนังสือพิมพ์ได้กำหนดกรอบการคัดค้านทางการเมืองของสถานีวิทยุชุมชนในลักษณะที่เป็นประเด็นความขัดแย้ง ในวันที่ 20 กันยายน คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารที่ตั้งขึ้นโดยคณะรัฐประหารได้สั่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด 3 จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน สั่งระงับการออกอากาศของสถานีวิทยุชุมชนกว่า 300 แห่ง

นายเทอดศักดิ์ เจียมกิจวัฒนา รองประธานสหพันธ์วิทยุชุมชนภาคเหนือตอนบน ให้เหตุผลว่า “เชื่อว่าเป็นความพยายามของฝ่ายทหารที่จะขัดขวาง พ.ต.ท.ทักษิณไม่ให้ใช้เครือข่ายวิทยุชุมชนในพื้นที่ฐานทางการเมืองของเขา เป็นช่องทางในการออกอากาศเสียงของเขา” (“Community Radios In,” 2006) หนังสือพิมพ์เดอะไทม์สออฟลอนดอน ได้รายงานข่าวว่า “เว็บไซต์ที่เข้าข้างทักษิณหายไปจากอินเทอร์เน็ต และวิทยุชุมชนขนาดเล็กจำนวนมากทั่วประเทศ ซึ่งเคยออกอากาศโฆษณาชวนเชื่อให้กับนายกรัฐมนตรีที่ถูกโยนออกจาก

ตำแหน่งได้ปิดตัวเองลงไป หรือไม่ก็เปลี่ยนไปสนับสนุน คณะรัฐประหารภายใต้การนำของ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน” (Parry, 2006)

หนังสือพิมพ์ยังได้รายงานโดยอ้างคำพูดของ พล.ต. ศุภอักษร สังประกุล ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 33 (ผบ.มทบ.33) ในสังกัดกองทัพบกที่ 3 ซึ่งได้ชี้แจงเกี่ยวกับคำสั่งปิดสถานีวิทยุชุมชนว่า “ความคิดเห็นที่ยั่วหรือทำให้เกิดความแตกแยกสามารถก่อให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรงได้” (“Military Takes,” 2006) แหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยในสังกัดกองทัพบกที่ 3 ยังได้ยืนยันว่า “วิทยุชุมชนขณะนั้นถูกมองว่าเป็นตัวการสำคัญที่เป็นภัยต่ออำนาจของ คปค. เพราะกลุ่มผู้สนับสนุนอดีต นายกรัฐมนตรีที่ถูกทำรัฐประหารขับไล่อาจใช้วิทยุเป็นเครื่องมือยั่วให้เกิดการต่อต้าน คปค.” (“Authorities Wary,” 2006) อย่างไรก็ตาม นักวิชาการด้านสื่อที่มีชื่อเสียงอย่าง อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ได้โต้แย้งว่า “คำสั่งดังกล่าวถือเป็นละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน” (“Military Takes,” 2006)

หนังสือพิมพ์ต่างประเทศ เช่น หนังสือพิมพ์เดอะเอจ (The Age) ของออสเตรเลียได้บ่งชี้บทบาทของสถานีวิทยุชุมชนในฐานะเป็นเครื่องมือทางการเมืองด้วยเช่นกัน โดยได้รายงานว่า “ผู้นำทหารในคณะรัฐประหารได้ควบคุมสถานีวิทยุชุมชนอย่างเข้มงวดมากยิ่งขึ้น เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลข่าวสารจากฝ่ายรัฐประหารจะเป็นข้อมูลข่าวสารเพียงอย่างเดียวที่ประชาชนในชนบทได้รับ” (Levette, 2006) ข้อเขียนในหนังสือพิมพ์ดังกล่าวยังระบุเป็นนัยว่า สถานีวิทยุชุมชนจำนวนมากใน ประเทศไทยได้ทำให้คณะรัฐประหารวิตกกังวลว่าสถานีวิทยุชุมชนเหล่านั้นจะเป็นเครื่องมือทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพไม่น้อยไปกว่าสื่อกระแสหลักทั้งหลาย ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะรัฐประหารจึงได้ประกาศกฎอัยการศึกเพื่อห้ามสถานีวิทยุชุมชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมือง อันที่จริงผู้ดำเนินการสถานีวิทยุชุมชนจำนวนมากหวั่นเกรงคำสั่งของ คปค. อยู่แล้ว พวกเขาสัญญาอยู่กับ คปค. ว่า จะไม่ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาทางการเมือง อาทิ “กลุ่มผู้ดำเนินการสถานีวิทยุชุมชนในเชียงใหม่และ

ลำพูน ได้ลงนามในคำสัญญาที่พวกเขาจัดทำขึ้นว่า พวกเขาจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องทางการเมืองและรายการทางสถานีก็จะปลอดจากเนื้อหาการเมืองทั้งหมด” (“Thailand Community,” 2006)

แม้ว่า สถานีวิทยุชุมชนทั่วประเทศสามารถออกอากาศต่อไปโดยไม่ให้สัญญาว่าจะไม่ข้องเกี่ยวกับการเมืองและจะมุ่งไปที่กิจการท้องถิ่น แต่หลายเดือนต่อมา สถานีวิทยุชุมชน 3 แห่งในกรุงเทพฯ ที่สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ออกอากาศการสัมภาษณ์ พ.ต.ท.ทักษิณทางโทรศัพท์จากกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ สถานีเหล่านี้ ได้แก่ สถานีวิทยุชุมชนคนแท็กซี่ สถานีวิทยุชุมชนคนวันเสาร์ไม่เอาเผด็จการ (เป็นสถานีวิทยุอินเทอร์เน็ต) และสถานีวิทยุชุมชนคนรู้ใจ กรณีดังกล่าวเป็นอีกครั้งหนึ่งที่หนังสือพิมพ์ได้กำหนดกรอบเกี่ยวกับสถานีวิทยุชุมชนว่า มีแนวโน้มที่จะเป็นเครื่องมือทางการเมืองที่น่ากลัว รายงานข่าวระบุถึงการบุกเข้าจับกุมทั้ง 3 สถานีโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่สนับสนุนโดยคณะทหาร สถานีทั้ง 3 แห่งถูกกล่าวหาว่า ดำเนินการโดยผิดกฎหมายและเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ (Ghosh, 2007)

ในช่วงต้นปี 2552 บทบาททางการเมืองของสถานีวิทยุชุมชนกลับมาอยู่ในความสนใจของผู้อ่านอีกครั้ง ในช่วงเวลานั้นหนังสือพิมพ์ได้รายงานว่า สถานีวิทยุชุมชนถูกใช้โดยกลุ่มการเมืองทั้ง 2 ฝ่าย คือฝ่ายต่อต้านรัฐบาลในนามกลุ่มคนเสื้อแดง และฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลในนามกลุ่มคนเสื้อเหลือง หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งได้สรุปว่า เมื่อความขัดแย้งทางการเมืองเดินมาถึงจุดเดือด “การเลือกข้างทางการเมืองกลายมาเป็นการแสดงจุดยืนที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางสำหรับเคเบิลทีวีและสถานีวิทยุชุมชนหลายสถานี” (“Partisan Media,” 2010) หนังสือพิมพ์ได้ย้ำเตือนผู้อ่านว่าในท่ามกลางการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายทางการเมืองในประเทศ สถานีวิทยุชุมชนได้กลายเป็นช่องทางข้อมูลข่าวสารทางเลือกที่ทรงพลังของแต่ละฝ่าย วิทยุชุมชน “สามารถรวมกลุ่มผู้ฟังขนาดใหญ่เข้าด้วยกันได้ ผู้ดำเนินรายการสามารถระดมผู้ฟังให้ทุ่มเทเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างสุดจิตสุดใจ”

(“Thai Writer,” 2009) หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งได้อ้างการออกอากาศแถลงการณ์ของสถานีคนเสื้อแดงสถานีหนึ่งซึ่งได้เตือนผู้ฟังว่า “วันนี้จะมีการเสียเลือดมากกว่าเดิม” (“Thai Protestor,” 2010) ขณะที่หนังสือพิมพ์อีกฉบับได้เสนอข่าวความไม่พอใจของนักวิชาการที่ซื้อเนชั่นน้อยย่านวารี ว่า “ผู้ฟังถูกรอกหูโดยสถานีวิทยุชุมชนซึ่งได้ให้ข้อมูลผิดๆ สร้างความเกลียดชัง ความโกรธแค้น ความเกลียดชังต่อสื่อเหลืองและสถาบันกษัตริย์” (Mydans, 2010) จากรายงานข่าวเหล่านี้ทำให้มองเห็นว่าสถานีวิทยุชุมชนได้กลายมาเป็นเครื่องมือระดมคนทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพ (Fuller, 2010; “Reds Detain,” 2010) และยังทำให้เห็นว่า ทำไมกลุ่มคนเสื้อแดงที่สนับสนุน พ.ต.ท.ทักษิณจึงหวงแหนสถานีวิทยุชุมชนมาก พวกเขาเชื่อว่าเข้าไปก่อการประทุษร้ายต่อผู้นำอาเซียนในปี 2552 “ถ้ารัฐบาลส่งคลื่นวิทยุมาทวงสถานีวิทยุชุมชนของพวกเขา” (“Pro-Thaksin,” 2009)

หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งคือเดอะเนชั่นได้เริ่มใช้คำว่า “การโฆษณาชวนเชื่อ” เมื่อรายงานถึงสถานีวิทยุชุมชนของคนเสื้อแดง “ที่จังหวัดอุดรธานี สถานีวิทยุชุมชนยังคงออกอากาศโฆษณาชวนเชื่อต่อต้านรัฐบาล เรียกร้องให้ชาวบ้านและผู้สนับสนุนคนเสื้อแดงทั่วประเทศลุกขึ้นสู้กับรัฐบาล” (Provincial Violence, 2010) สำนักข่าวบีบีซี ประเทศอังกฤษ ได้รายงานข่าวโดยใช้คำว่า “การฉกฉวยผลประโยชน์” (exploit) ในการอธิบายสถานะของสถานีวิทยุชุมชนของประเทศไทย ซึ่งคำๆ นี้มาจากการอ้างคำพูดของนายวิเศษ แสงกาญจนวนิช ประธานสมาคมพัฒนาโทรทัศน์และวิทยุไทยว่า “รายการของสถานีวิทยุชุมชนถูกนักการเมืองและนักธุรกิจนำไปแสวงหาผลประโยชน์ เนื่องจากหลายปีมานี้อยู่ในสภาพที่ไม่มีหลักเกณฑ์การกำกับดูแลและถูกเพิกเฉยจากรัฐบาล” (“Call To,” 2010) มีการประเมินว่าประเทศไทยมีสถานีวิทยุชุมชนราว 7,000 สถานีทั่วประเทศ ซึ่งในจำนวนนี้มีน้อยกว่า 5 เปอร์เซ็นต์ที่ยังคงรักษาстанภาพการเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรเอาไว้ (“Call to Regulate,” 2010)

บทสรุปและการอภิปราย (Conclusion and Discussion)

คำถามวิจัยข้อ 1 : ภาพรวมของวิทยุชุมชนไทยถูกนำเสนอไปยังผู้อ่านหนังสือพิมพ์อย่างไร

การศึกษาครั้งนี้พบว่า ในช่วงเวลาที่มีการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษา หนังสือพิมพ์ไม่ได้นำเสนอข่าวลักษณะของการประกอบกิจการวิทยุชุมชนทั้งหมดออกมาในแบบที่มีแนวทางเดียว ในทางตรงกันข้าม ภาพลักษณ์ของวิทยุชุมชนเหล่านี้ขึ้นอยู่กับกรอบซึ่งนำมากำหนดการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ รายงานข่าวบางชิ้นได้นำเสนอวิทยุชุมชนในฐานะเป็นทรัพยากรของชุมชนที่มีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ในการรักษาภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่วนรายงานข่าวชิ้นอื่นๆ ได้เลือกเสนอภาพวิทยุชุมชนในประเทศไทยในฐานะเป็นเวทีสาธารณะ (Public Forum) ที่เปิดให้มีการอภิปรายถกเถียงเกี่ยวกับประเด็นภายในท้องถิ่นและนำเสนอเรื่องทุกขั้วร้อนต่างๆ มาออกอากาศได้ แต่มีรายงานข่าวอีกบางส่วนของที่เสนอภาพวิทยุชุมชนว่าอยู่ท่ามกลางความวุ่นวายทางการเมืองครั้งใหญ่ที่ทำให้ประเทศไทยแตกแยกในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา

อย่างไรก็ดี กรอบข่าวหลัก 3 กรอบที่พบในการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง 2 กรอบแรกซึ่งได้อธิบายไว้แล้วข้างต้นพบว่าสถานีวิทยุชุมชนอยู่ในสถานะที่ถูกตรึงไว้กับที่ สถานีวิทยุเหล่านี้มักถูกท้าทายจากอำนาจรัฐ อำนาจศาล ฝ่ายนิติบัญญัติ และกลุ่มผลประโยชน์ในสื่อกระแสหลักอยู่ตลอดเวลา วิทยุชุมชนตกอยู่ในวังวนของการวางนโยบายแบบลักปิดลักเปิดเพราะประเทศไทยมีการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยๆ สถานีวิทยุชุมชนจึงไม่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและไม่มีแนวทางหรือกติกาการกำกับดูแลที่ชัดเจน สถานีวิทยุชุมชนถูกนิยามว่าเป็นองค์กรสื่อขนาดเล็กที่ไม่อาจต่อกรกับสื่อใหญ่ที่ทรงพลังอำนาจและผลประโยชน์มหาศาลได้ แต่สถานีเหล่านี้ก็ถูกมองว่าพยายามเข้าในช่วงชิงผู้ฟังและโฆษณาจากสื่อกระแสหลักด้วยอีกฟากหนึ่ง ผู้สนับสนุนสื่อ นักปฏิรูป และนักกิจกรรมพยายามที่จะสนับสนุนการทำงานของสถานีวิทยุชุมชนตลอดช่วงเวลาหลายปีมานี้ แต่พวกเขาก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าไรนักในการเอาชนะฝ่ายที่อยู่ตรงข้ามกับสื่อชุมชน

ถึงแม้ว่าจะมีรายงานข่าวฉบับร้อยเรื่องที่ถูกตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างช่วงเวลาที่ศึกษา คณะผู้วิจัยรู้สึกแปลกใจที่พบว่าไม่มีรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับสถานีวิทยุชุมชนเลย มีงานเขียนเชิงสารคดีแนวข่าวชาวบ้านเพียงไม่กี่เรื่อง ส่วนใหญ่นอกนั้นเป็นรายงานข่าวเกี่ยวกับการต่อสู้และเกมการเมืองในประเด็นนโยบายและกฎหมายในระดับชาติ ด้วยเหตุนี้ รายงานข่าวส่วนใหญ่จึงเป็นเพียงการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นวันต่อวัน ถ้านักหนังสือพิมพ์ได้ชุดข้อมูลอย่างเจาะลึกเข้าไปในเรื่องราวเหล่านี้ บางทีพวกเขาอาจจะได้พบภาพที่สมบูรณ์มากกว่านี้เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่แวดล้อมวิทยุชุมชนอยู่ ตัวอย่างเช่น การอ้างว่าวิทยุชุมชนเป็นสาเหตุของการรบกวนการสื่อสารการบินทางอากาศนั้นเป็นเรื่องตลกที่เป็นไปไม่ได้ ทั้งนี้เพราะสถานีวิทยุที่มีอยู่ปกติทั่วไปก็ส่งสัญญาณด้วยคลื่นความถี่ในช่วงเดียวกันแถมเครื่องส่งสัญญาณยังมีกำลังสูงกว่า แต่กลับไม่ถูกกล่าวหาในลักษณะเดียวกัน จึงถือว่าคำกล่าวอ้างของรัฐบาลเป็นการกล่าวอ้างที่ไร้สาระมาก การขาดตรรกะในกรณีนี้ไม่เคยได้รับการพิสูจน์ตรวจสอบหรือไม่ปรากฏว่ามีการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนโดยผู้สื่อข่าว

คำถามวิจัยข้อ 2 : กรอบข่าวแบบใดที่ถูกนำมาใช้อยู่บ่อยครั้งเพื่อบ่งบอกลักษณะการประกอบกิจการวิทยุชุมชน

คณะผู้วิจัยพบว่ามีการกรอบข่าว 3 กรอบที่ถูกใช้อย่างกว้างขวางในรายงานข่าวที่นำมาศึกษาครั้งนี้ แต่กรอบข่าวที่โดดเด่นมากกว่ากรอบอื่นๆ คือ “รัฐบาลข่มขู่คุกคามสถานีวิทยุชุมชน” ซึ่งเป็นกรอบข่าวที่ถูกนำมาใช้ในการ

รายงานข่าวเป็นส่วนใหญ่ จากข่าว 100 ชิ้นที่ถูกเลือกมาศึกษา มี 40 ชิ้นที่รายงานโดยใช้กรอบนี้ บางทีอาจจะเป็นเพราะว่ารัฐบาลชุดแล้วชุดเล่ามีความพยายามที่จะจำกัดจำกัด หรือควบคุมการดำเนินการของสถานีวิทยุชุมชนในประเทศไทย เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐเองก็มีการเปลี่ยนกลยุทธ์ในการข่มขู่คุกคามสื่ออยู่ตลอดเวลาจึงทำให้วิทยุชุมชนตกเป็นข่าวอยู่บ่อยครั้ง การมีประเด็นข่าวใหม่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจึงทำให้วิทยุชุมชนกลายเป็นกระแสข่าวรายวัน แม้กระนั้นก็ตาม ฝ่ายอำนาจรัฐไม่อาจหยุดยั้งขบวนการเคลื่อนไหวของสถานีวิทยุชุมชนของประเทศไทยได้ เพราะกว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะตระหนักว่าวิทยุชุมชนเป็นปัญหาใหญ่ จำนวนของสถานีก็มีมากขึ้นไปเสียแล้ว และสถานีเหล่านี้ก็ได้รับความนิยมมากเสียจนไม่มีใครจะสั่งปิดสถานีทั้งหมดได้โดยง่าย หากจะกล่าวอย่างเป็นธรรมชาติประเทศไทยอยู่ในสภาพความเจ็บปวดจากการต่อสู้ทางการเมืองที่สับสนวุ่นวายในช่วงเวลาที่วิทยุชุมชนกำลังขยายตัว และผู้นำทางการเมืองก็ถูกบังคับให้ต้องไปแก้ไขปัญหามันในเรื่องที่มีความสำคัญอื่นๆ ก่อน แต่การปล่อยปละละเลยสื่อประเภทใหม่ที่มีความสำคัญมากเช่นนี้ได้นำไปสู่ความล้มเหลวในการที่จะใช้ประโยชน์จากศักยภาพของมันให้เต็มที่

แต่สุดท้ายแล้วประเด็นที่สำคัญที่สุดซึ่งถูกกลบหายไป (buried lead) คือเรื่องผลประโยชน์ทางธุรกิจซึ่งเข้ามาบ่อนทำลายสื่อวิทยุชุมชน จนทำให้เหลือสถานีวิทยุชุมชนจำนวนน้อยนิดเท่านั้นที่ดำเนินการในฐานะเป็นเสียงที่แท้จริงของชุมชน ขณะที่วิทยุชุมชนส่วนใหญ่ได้ผันตัวไปเป็นสถานีเชิงพาณิชย์ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการหารายได้จากการโฆษณาในรายการ

เอกสารอ้างอิง (References)

- Authorities wary of local radio in the north. (2006, September 29). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Bangprapa, M. (2005, November 2). Thai farmer vows to fight radio station closure. **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Bell, T. (2009, May 15). Gruesome catch may solve Thai deaths mystery. **The Sydney Morning Herald**. Retrieved November 17, 2011, from <http://www.smh.com.au/world/gruesome-catch-may-solve-thai-deaths-mystery-20090514-b4sz.html>
- Broadcast rules due. (2008, September 18). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Call to regulate Thai community radio stations. (2010, July 5). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Changes sought to broadcast bill (2000, August 1). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Chiang Rai: Residents mobilised. (2005, April 4). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Community radio: Government warns 180 broadcasters. (2005, September 3). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Community radio operators oppose registration. (2004, December 15). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Community radio transmissions interfere with aircraft frequencies. (2005, June 13). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Community radios in ex-premier's strongholds suspend broadcasts. (2006, September 21). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Country Reports on Human Rights Practices by the Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor.** (2004, February 25). Retrieved May 11, 2007, from <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2003/27790.htm>
- Dagron, A. G. (2001). **Making Waves: Stories of Participatory Communication for Social Change**. New York: The Rockefeller Foundation.
- Draft licensing rules for Satellite TV, IPTV ready. (2010, June 23). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.

- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. **Journal of Communication**, 43(4), 51-58.
- Errant radio stations to be shut down. (2005, May 28). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Fuller, T. (2010, April 1). Thai protesters shed culture of restraint; For the latest generation of activists, tradition of deference holds no sway. **The International Herald Tribune**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Gamson, W. A., & Modigliani, A. (1987). The changing culture of affirmative action. In R. G. Braungart & M. M. Braungart (Eds.). **Research in political sociology** (Vol. 3, pp137-177). Greenwich, CT: JAI Press.
- Ghosh, N. (2007, May 18). Thai radio stations shut down after taking Thaksin's calls; Former PM rang from London in apparent bid to raise his public profile. **The Straits Times (Singapore)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Gitlin, T. (1980). **The whole world is watching: Mass media in the making & unmaking of the New Left**. Berkeley: University of California Press.
- Giving voices volume. (2000, September 1). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Goffman, I. (1974). **Frame analysis: An essay on the organization of experience**. Cambridge: Harvard University Press.
- Hewison, K. (1998). **Political Change in Thailand: Democracy and Participation**. New York: Routledge.
- How can CRS survive under the tide of CRS for Business? (2009, July 3). **Post Today**. Retrieved February 7, 2010, from <http://www/thaicr.org/node/954>.
- Jinakul, A. (February 25, 2010). Around 20 community radio stations face closure for inciting violence. **Bangkok Post**. Retrieved March 30, 2009, from LexisNexis Academic Database.
- Kasoma, F. P. (2002). **Community Radio: Its Management and Organization in Zambia**. Ndola, Zambia: Mission Press.
- Laohong, K. & Wanichthanarak, P. (2002, April 21). Community radio: Govt orders villagers off the airwaves. **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Levett, C. (2006, September 30). Unsettled Thai generals tighten grip; Schools – and muted resentment – smoulder as media face crackdown. **The Age (Melbourne, Australia)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.

- Magpanthong, C. (2007). **Participatory Community Media: Three Case Studies of Thai Community Radio Stations**. Ph.D. dissertation, School of Telecommunications, Ohio University, Athens, OH.
- Maher, T. M. (2001). Framing: An Emerging Paradigm or a Phase of Agenda Setting? In S. D. Reese, O. H. Gandy, & A. E. Grant (Eds.), **Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World**. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- McCombs, M. E., Shaw, D. L. & Weaver, D. (1997). **Communication and democracy: Exploring the intellectual frontiers in agenda-setting theory**. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- McCombs, M. E. (1982). The Agenda-Setting Approach. In D. Nimmo, & K. Sanders (Eds.), **Handbook of Political Communication**. Beverly Hills, CA.: Sage.
- McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media. **Public Opinion Quarterly**, 36 (Summer), 176-187.
- Military takes full control of media with power to censor reports. (2006, September 21). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Mongkolporn, U. (2008a, January 2). NTC to oversee broadcasting. **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Mongkolporn, U. (2008b, March 3). Regulation of community radio the issue with broadcasters. **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- More killings ahead of Abdullah's visit. (2007, February 11). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Mydans, S. (2010, May 24). Protesters' heartland vows long struggle; 'Red shirts' of Thailand reject compromise and see divisions growing. **The International Herald Tribune**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- NBC board: Senate to pick seven, warts and all. (2005, September 27). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- NBC selection panel must go: Journalists. (2002, December 9). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- NBC selection process: Panel members to appeal ruling. (2005, November 28). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- New NBTC law may be enacted by year-end. (2010, February 5). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- 99% of all radios registered with NTC. (2009, August 25). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.

- Parry, R. L. (2006, September 22). Arrests and censorship as generals brook no opposition. **The Times (London)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Partisan media the sign of an open society. (2010, March 20). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- People's chat radio takes Trat by storm. (2001, March 23). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Politically incendiary TV, radio content to be banned. (2009, May 15). BBC. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Pro-Thaksin protesters threaten to sabotage ASEAN summit. (2009, April 6). BBC. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Provincial violence. (2010, May 26). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Radio deals in limbo. (2009, December 9). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Raksaseri, K. (2006, June 26). FM 94.25 a hit with patriots. **The Nation**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Reds detain 300 soldiers. (2010, April 22). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Reformists claim radio under siege. (2004, November 15). **The Nation**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Rodriguez, C. (2001). **Fissures in the Mediascape: An International Study of Citizen's Media**. Cresskill, NJ: Hampton Press.
- Rojanaphruk, P. (2003, July 18). Legalise community radio quickly, expert urges. **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Rojanaphruk, P. (2010a, April 9). Decree shuts down red media and those deemed sympathetic. **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Rojanaphruk, P. (2010b, August 20). Group demands list of detainees. **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Scheufele, D. A. (1999). Framing as a Theory of Media Effects. **Journal of Communication** 49 (4), 103-122.
- Senators hone in on govt radio policy. (2005, May 22). **The Nation**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.

- Sinlapalavan, B. & Raksaseri, K. (2005, April 15). Community media: Police warn radio station small operator often critical of government. **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Siryuvasak, U., Wisarutpich, W., Warunyu, W. & Klunnurak, M. (1996). **The Role of the State in Mass communication: A Draft of New Radio and Television Act**. Bangkok, Thailand: Nithitham.
- Small stations vex aircraft. (2005, July 19). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Srivalo, P. & Pinijparakarn, S. (2005, May 20). Community radio: PRD orders closure of stations over legal limit. **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- State still dominates, monopolizes media – activist. (2004, November 30). **Bangkok Post**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Stations told to register for legality. (2009, August 19). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Sukin, K. (2002, October 11). Community voices: Radio groups band together. **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Tehrani, M. & Tehranian, K. K. (1995). That recurrent suspicion: Democratization in a global perspective. In P. Lee (Ed.). **The Democratization of Communication** (pp. 38-74). Cardiff: University of Wales Press.
- Thai broadcasting regulator: Tackling community radio “first priority.” (2005, October 6). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Thai cabinet backs far-reaching broadcasting reforms. (2007, July 11). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Thai community radios rush to apply for licences. (2009, June 15). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Thai court jails community radio broadcaster. (2006, February 8). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Thai defence minister orders military units to monitor anti-monarchy websites. (2010, October 27). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Thai government orders seven community radio stations to shut down. (2005, September 11). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Thai police raid radio station after coverage of anti-PM rally. (2006, January 15). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.

- Thai protestor warns of more bloodshed. (2010, May 16). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Thai telecom commission orders 17 community radio stations closed. (2005, May 19). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Thai writer blames community radio stations for socio-political “rifts.” (2009, February 15). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Thailand community radio operators appeal to lift ban. (2006, September 28). **Financial Times**. Retrieved November 24, 2007, from LexisNexis Academic database.
- Thailand cracks down on community radio station interference. (2005, April 29). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Thailand to reconsider emergency law in Chiang Mai. (2010, September 13). **BBC**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Tuchman, G. (1978). **Making news: A study in the construction of reality**. New York: Free Press.
- Vedelago, C. (2006, February 16). PM using Marcos-style tactics to control press, claims CPJ. **The Nation**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Vox populi: Protesters take to the air waves. (2002, June 4). **The Nation (Thailand)**. Retrieved May 5, 2011, from LexisNexis Academic Database.
- Wangvivatana, S. (2005). Broadcast media reform: Hope in a nearly hopeless situation. In S. Wangvivatana (Ed.), **Media Reform Going Backward?** (pp. 1-9). Bangkok, Thailand: Thai Broadcast Journalists Association.
- Yusin, S. (2005). History and development of radio in Thailand. **Introduction to Radio and Television** (pp. 56-70). Nontaburi, Thailand: Sukhothaithammathirach.